Uj olcsóbb kiadás.

OLCSÓ KÖNYVTÁR

Szerkeszti Gyulai Pál.

Egy-egy szám ára 30 fill.

A GYÓGYÚLT SEB.

BESZÉLY.

Irta

BÉRCZY KÁROLY.

51–252. sz. 60 fill.

FRANKLIN TÁRSULAT.
BUDAPEST.

A GYÓGYÚLT SEB.

BESZÉLY.

IRTA

BÉRCZY KÁROLY.

BUDA-PEST.

FRANKLIN-TÁRSULAT

MAGYAR IROD. INTÉZET ÉS KÖNYVNYOMDA.

1880.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

I.

Kevéssel a déli harangszó után könnyű szekér gördűlt a kertudvarra, s midőn az oszlopzatos tornácz előtt megállott, nem várt, de úgy látszik szivesen látott vendég ugrott le róla, mert a tornáczon álló házi úr —

— Isten hozta doctor! még épen jókor! — szavakkal nyújtá neki jobbját.

— Jele, hogy jól tudom, mikor tálalnak a beregi kast . . . azaz a beregi pusztán — felelte jókedvűen az érkezett, — kocsisom pedig kettős borravalót kap a jó hajtásért, melylyel egy óra alatt hozott ide Szentgyörgyről.

— Ah! doctor úr Szentgyörgyről jön? — szólalt meg mögötte egy kedvesen csengő hang, egy ifjú nőé, ki ép az utolsó szavaknál lépett ki a tornáczra.

— Jó reggelt — azaz, minthogy nem Szentgyörgyön vagyok már, tehát jó napot bárónő! — szólt megfordúlva s kezet nyújtva a doctor — úgy van, onnan jövök, s miután ott még «jó reggel» van és Jaques csak egy órakor adja fel a

lunch-ot, jobbnak tartottam be nem várni a káposztás fáczánt s ide térni be egy kis meleg levesre, és — kedélyes kedves társaságba.

— És ezt igen jól tette; de szóljon — baj van Szentgyörgyön?

— Temérdek, — no de ne ijedjen meg nagysád, csak a grófné komornájának van migrainje, a búbos kakadú pár nap óta nem eszik, szegény kis Presto-t pedig a hideg leli; egyéb aggasztó baj nincs.

— S ki az a Presto? — kérdé kétkedő mosolylyal a háziasszony.

— Oh az egy igen — azaz csak néhány fontos egyéniség, elválhatatlan kisérője a grófnénak, ki Nápolyból hozta magával, s a kényes olasz úrfi most, a mi zord éghajlatunk alatt folyvást úgy didereg, mint «szegény Tamás» Lear királyban; melegebb köpenyt praescribáltam neki.

— Ah, a kis olasz agár, a legújabb kedvencz! — nevetett a szép nő — ismerem már, magával hozta volt Melanie, midőn meglátogatott. Doctor úr, szíves lesz az ebédhez vezetni?

— Még mindig a nyári ebédlőben? — kérdé a kis ember, mialatt karját készséggel nyújtva, a bárónő magas sugár alakja mellett még inkább eltörpűlt.

— Miért ne? Ezekben a szép meleg októberi napokban miért kezdenők meg az úgyis hosszú téli életet?

— Feleségem nem örömest bucsúzik el virá-

gaitól, s úgy látszik ezek is búsak a megválás előérzetében; —jegyzé meg a férj, a hervatag dahlia, aster és fuchsia bokrokra mutatva, melyek kozt a kertudvar fínom kövecses útjain haladtak a nyári ebédlő felé. Ez, az igen csinos lak balszárnyának végső terme volt, honnan néhány lépcső nyaranta illatos virágkertbe vezetett, melyen tul most utolsó gyümölcseiket kináló őszi baraczk-, füge-. és szőlő-rácsozatok lapultak a magas kertfalhoz, míg távolabb ismét terjedelmes park ritkult lombjai tarkálltak az őszi színvegyületben.

Az ebédlőasztal három teritéke el lőn foglalva, s a beszélgetés tovább folyt, a doctort elfoglaló egyszerü négy tál étel közt eleinte csendesen, a sok pompás gyümölcs feladásakor egyre élénkebben, kivált midőn arra a tárgyra fordúlt, mely iránti érdekeltségét nem tanusítani — a ház urnőjének eddig is látszólag némi önlegyőzésébe kerűlt.

A doctor könnyű, vídám előadású társalgó volt, minőt falusi orvosok közt nem ritkán találunk, legalább gyakrabban, mint a fővárosiak közt, kiket az üzlet sűrűsége sokkal inkább elfoglal, mintsem a perczre kiszámitott látogatás komoly feladatán túl, egyébre is érkeznének; ez okbol inkább feszesek, kimértek és illemszerűen hidegek, nem úgy mint a falusi doctor, ki jő, ha nem hívják is, s mint bizalmas házi barátot is legtöbbnyire szívesen látják.

Ez utóbbiak közt kiváló példány, s a vidék

legnépszerűbb embere volt doctorunk; tudománya és ügyessége ép oly nagy hírben állott, mint szilárd férfibecsülete és gyakorlati gyors esze, melyhez tanácsért szintazon meghitt bizalommal járultak, mint mikor Hypocrates volt benne igénybe veendő. Komoly a komoly perczben; közlékeny és mulattató a társas életben: érkezte jótékony napsugárként derité fel a borúlepte házat, a csendeset pedig, ha nem mint orvos jött, élénk zajos csevegéssel tölté be. S volt a hatvan évi túli kis emberkében a kanári-madárra emlékeztető vonás: szakáll- s bajusztalan piros arczán két élénk apró fekete szem villogott, míg tömör sárga haja a keskeny homlok fölött valódi búbot képezett; éhez járult, hogy mindig sárga piquet mellényt viselt, melyből úgy nevezett «sapódli» fehér fodrai hullámzottak elő, míg a fehér nyakkendőn s keményen felálló gallérok közül élénken pirúlt ki a mozgékony arcz. Lehet, hogy a jelentéktelennek látszó vonásokban egy Lavater is csalódott volna; a gyakorlat azonban tanúsítá, hogy ezek az apró szemek a falon is átlatnak, a nélkül, hogy kémelnének, ő a kis doctor tud ott, hol mások még nem is sejtenek. És épen az tette őt szerencsés orvossá, hogy az embert kívül-belül ismeré s a testi s lelki diagnosist egyaránt pontosan eltalálta.

— Nos doctor, képzelem, mily zajos az élet a szentgyörgyi kastélyban? — kérdé mosolyogva a háziúr, s a kérdezett azonnal észrevette, hogy a

szép nőnek e szavaknál reá emelt szemei meghazudtolják az arcz színlelt közönyét.

— Minden éllel áll ott, tisztelt barátom; a ház vendéggel tele, s a «Hotel des Princes»-ben sincs nagyobb sürgés, forgás, tarkább pezsgőbb élet, sőt hiányzik még belőle a kürtriadás, a paripák nyerítése, a kopók csaholása, a vadászzaj, mi Szentgyörgyöt most valóságos «Meltonná» teszi. Lenn a melléképületekben komornák vasalnak napestig, léha inasok, lovászok, cselédek élczelnek uraikról s dévajkodnak a szobalányokkal, — Jaques a franczia szakács alig birja köztük fenntartani tekintélyét. Mindez csak távoli zsongáskép hallszik fel a magasabb regiók illatos fényes termeibe s kényelmes lakosztályaiba, hol a társas élet örömeinek élvezése a jelszó. Hiszen ismerik nagyságtok a szentgyörgyi kastélyt, mi volt ódon állapotában s mivé tette a reá fordított fél millió?

— Pár hó előtt egy nyári estén oda kocsiztam Leonával, megtekinteni a készülő édent — felelte a háziúr — a nagyszerű építkezés már be volt végezve, de a ház nyüzsgött még a sok iparostól, kik nyakra-főre szőnyegezték, aranyozták, bútorozták a termeket, hogy mire a család külföldről megérkezik, minden készen s teljes pompában álljon. Én az új ebólakhoz mentem le, megnézni az Angliából érkezett rókakopókot és vadászlovakat — —

— S míg Lajos a sportérdekűt vizsgálta, én a hetrúriai már egészen kész termet, a byzanti ízlésű

salont, Melanie lakosztályát, s a felszerelés alatti szinháztermet tekintém meg, honnan a mindenre ügyelő major domo a gyönyörű virágcsarnokba vezetett le, mely a palota homlokzatának földszini részét foglalja el. Ezt is ép akkor rendezték s ottlétemkor hoztak be két felséges araucariát.

— E virágcsarnok most — vette át a szót a doctor — valóságos gangesparti berek, az ember szinte egy pár zöld fényű tigrisszemet kivillanni, vagy sziszegő kigyófőt emelkedni vár a dús tenyészetű exoticus bokrozatokból. E helyett azonban reggelenként nyugati Yoridalák és Vajkoontalák vídám csevegése s bölcs brahminok tanácskozása tölti be a lanyha légkört, kik reggelizés után ide gyülekeznek társalogni és értekezni a nap programmjáról. Tegnap Vasváron a herczegnél volt az egész társaság s a késő ebédutáni borúlt éjen fáklyafénynél tért vissza a hintók és lovasok festői csoportozata; ma délelőtt többen a fáczánosba mentek ki, hol Irma grófné gyönyörű lövéssel szép fáczánkakast ejtett el, bár a sárkány felhuzásakor mind a két szemét behúnyta; délutánra a tó hat csolnakával regatta van kitűzve, ha az idő csendes marad; holnap a vasvári herczeg jön át vendégeivel; s nemsokára megkezdődnek a próbák a franczia vigjátékra, melyet XIV. Lajos korabeli jelmezekben a Hubertusnapi ünnepélyre fognak néhányan előadni.

— S Melanie csakugyan az udvarhölgyet adja? — kérdé élénken a bárónő.

— Nem, Julia grófné annyira epedett e szerep után, hogy a túlszives háziasszony átengedte néki, maga pedig beérte a herczegné kevésbbé háladatos szerepével; egyébiránt több változás is történt: Szentgyörgyi gróf — ahelyett, hogy a spanyol követet adná, súgni fog s a fínom elmés diplomata szerepében báró Kisteleki Béla fog fellépni.

— Kisteleki Béla? s mióta van itt? — kérdé a meglepetés hangján és tekintetével a háziúr.

— Párisból, hova a forradalom után ment volt, két hónapja tért vissza, s egy hét óta mulat Szentgyörgyön; — felelte a doctor, kinek figyelmét nem kerülte el, hogy e név kiejtése a társaság harmadik személyénél még nagyobb érdeket kelthetett, mert a szép arczot elfutó incarnat megszégyeníté az alma pirosságát, melyet a zavar palástolása végett a kis kezek forgatni kezdtek. — Béla báró — folytatá a beszédes doctor, az egész társaság lelke, ő tervez, rendez, intézkedik, programmokat, meglepetéseket készít; a jó gondolatokból, bohó ötletekből, elmésségekből kifogyhatatlan; reggeltől estig jókedvű, cseveg, énekel, tánczol, egyszerre három helyen is van; alig nyert vagy vesztett az écartén nehány aranyat, következő perczben már a dámáknak udvarol, majd ismét eltűnik s rögtön reá ott látják állani a szobor talapzatán, melyre az ércz Apollo nem

érkezett még meg Münchenből; — a lyra helyett valamelyik komorna guitarrját csalta el, s kis dalt énekel hozzá. Neki minden illik és szabad; ő gondolta ki a maí regattát, a minapi éji zenét, a nyilazást, mely a dámákat annyira mulattatja; minden napra valami újat talál ki leleményes esze; a napoleoni udvarról, hova bejáratos volt, ezer pikans adomát beszél, — szóval a legszeretetreméltóbb világfi, kinek szép tulajdonaihoz csak vagy húszezer forint évi jövedelem hiányzik.

— S ki van még mind Szentgyörgyön? — kérdé, talán csak hogy a beszédnek adjon más fordúlatot, a bárónő, kinek arczairól ezalatt letűnt a szokatlan pír.

— Az említetteken kivűl ott van még Adél grófné két leányával, a bájos özvegy Róza ő nagysága, ki vígasztalhatlan volt, míg a vasúton valamikép eltévedt hat coffre málhája meg nem érkezett; gróf Zágonyi, élczeivel, vasúti terveivel, és szép nejével; gróf Litkey, áz új divatok főszabómestere; báró Koncz, a szenvedélyes politizáló és tarokkozó; Kartay, ki meg van győződve, hogy — ha lovakról és németűl beszél, a bontont követi; próf Lobor, ki a scribblereket szídja s megveti a közvéleményt, holott az utóbbira sokat tart, s az irodalomra többet költ mint sok más; és még nehány Béla, Gyula és Géza, kik az ő kastélyban ütöttek garçontanyát.

— A vadászatok megkezdődtek már? — volt a háziúr egykedvű kérdése.

— Pár kisérlet e száraz meleg októberi napokban roszúl ütött ki, s így a sportsmanek esőre vagy legalább harmatra, ködre és az öreg báró megérkeztére várnak. Hubert napjától kezdve hetenkint hatszor lesz vadászat, kétszer rókakopókkal, kétszer nyúlkopókkal, egyszer agarakkal — leginkább Lenke grófné kedvéért, ki sokat tart pár kedvencz agarára; s egyszer lőfegyverrel a fáczánosban vagy a szarvaskertben. Mondják, hogy a dúlházi erdőben vaddisznók mutatkoznak, s most ezekre is készűlnek, lóháton, kopókkal és revolverekkel. Az új kastély és a kápolna felszentelése Hubertus reggelére van kitűzve, s ezentúl még két hétig marad együtt a társaság, melynek élete Heine szavaival: «Lauter Plaisir und Freuden».

— Na' s édes Leónám, mi mikor menjünk át Szentgyörgyre, kivenni e sok élvből részecskénket? — kérdé csendes nyugodt hangján a férj.

— Majd ha szétoszlott a vendégsereg, s én kedves Melaniemmel — kit pár év óta oly keveset láttam — meghitten egyedűl lehetek; — felelte Leóna, mialatt ábrándos sötétkék szemeit a kandalló tüzéről, mely előtt e beszélgetés utóbbi része folyt, férjére emelte.

II.

A doctor távoztával a férj a park távoli részében folyó munka megtekintésére lovagolt ki, a nő egy ablakmélyedésbe himző keret elé űlt, mindhármuk eszmeköre pedig egy és ugyanazon tárgy körűl forgott.

— Közönyös név hallására nem leszünk vérpirosokká ; — mormolá a kis doctor, a gyepúton tova gördülő szekérben űlve — s így mégis volt mélyebb értelmök Irma grófné tréfásan hangzó szavainak, melyekkel Kistelekit a beregi látogatástól eltiltá. Lássuk csak : Kisteleki úgy tudom a külügyi osztálynál volt alkalmazva 1848 előtt ; ugyanakkor Leóna atyja is Bécsben lakott, mint egy főherczegnő udvarmestere — ott ismerhették egymást. A főudvarmester báró Székhelyi ő excellentiája 1848-ban a martiusi napokban halt meg épen a tempo, mert adósságait az udvar harmadszor már alig fizette volna ki, s egyetlen örököse Szentgyörgyi Melanie grófné volt, ki az elhúnytnak fillér nélkül maradt leányát — a Bécsben akkor első szépségnek tartott Leónát magához vette s ide Szentgyörgyre hozta. Kisteleki később a magyar hadseregben szolgált, aztán Párisba ment ki, hol — mint hallom, vagyonának végromjain is túladott, s honnan csak imént tért haza. Az ismeretség tehát még bécsi és így régi ; ifjú lánykori ábránd, semmi egyéb. Nem feltem

Leónát; sokkal okosabb és sokkal boldogabb, mintsem nyugalmát egy ily csélcsap fiú zavarhatná. De hát mért pirult el szeme fehéreig? Ah! bizonyosan csak a hirtelen feltoluló emlék és meglepetés hajtotta arczába az ártatlan vért. S ezt férje nem vette észre, úgy rám bámúlt ő is a Kisteleki név említésekor. Miért? sejti-e, tudja-e a történteket? Nem, nem tudja, nem is sejti; Berg Lajos, a világ leglovagiasabb és legnyugodtabb embere, arczizmainak legkisebb mozdúlatával sem adott volna okot nejének a feltevésre, hogy titkát — ha általában van titok — ismeri. Őt a Kisteleki névhez más érdek csatolhatja.

A doctornak igaza volt; Berg Lajosnak ép ezen — a doctor előtt ismeretlen ok járt eszében, a mint poroszka lován az új ültetvények felé koczogott. Régi képek vonúltak fel emlékében, minőket a feledség homályából gyakran egy véletlen elénk ötlő tárgy, bizonyos szó, hang vagy név hallása idéz vissza. Most ezen emlék előtt egy kisvárosi fogadó tágas füstös ebédlője tárúl fel. A homályosan lobogó faggyúgyertyáknál s a színes abroszszal fedett asztaloknál nehányan étkeznek, mások egy-egy hat napos elrongyolt Közlönyt vagy Márczius 15-ét forgatnak, többen, egy asztal körűl borozva, vesztett és nyert csatákról s a jövő kilátásairól élénken vitatkoznak; egy-kettő megy, helyökbe mások érkeznek — s a jövő, menő, érkező, borozó, olvasó, vitatkozó had mind egytől-egyig honvéd- és huszártiszt. A legkésőbben ér-

kezett egy deli huszárfőhadnagy; nagy robajjal nyit be, nehányan ismerik, s a többi bajtársnak és ezek közt Berg Lajos őrnagynak mint báró Kisteleki Bélát mutatják be. Egyenesen Debreczenből jő, úgymond, s az itt közel fekvő dandár számára pénzt visz — hej korcsmáros! van-e még abból a pezsgőnek csúfolt czukros eczetből? Akad még nehány palaczkkal; pattog a dugó, a deli huszárfőhadnagy vendégli az új pajtásokat, maga pedig félig sűlt rostélyost zúgolódás nélkűl temet el. Mi ujság Debreczenben? Kisteleki száz élczet mond a lateinerekre, s jóizű nevetésre birja közönségét. Ki ad egy kis huszárbankot? hallatszik a hosszú asztal végéről. Akár én is! felelik öten egyszerre. Az abrosz percz alatt lenn van, s megindúl a lansquenet. Berg Lajos jó éjtszakát mond, de lefogják s a pajtásság kedvéért maradnia és játszania kell. Kisteleki Bélának a nők körüli szerencséjét irigyleni kezdik néhányan, mert a kártyában átkozott pechje van. Fél óra alatt pár ezer forintja ment el — de hiszen forgandó a szerencse, majd megkerül, aztán meg olcsó most a pénz. Uj félóra két új ezerest repit el. A vesztő arczán semmi izgalom, jó kedvvel folytatja a jatékot, mintha csak babra menne. Veszt és veszt és folyvást veszt, de már csak névleg, mindjárt megfizet úgymond. Már hatezer forinttal tartozik többfelé — ily módon tovább folytatni nem lehet. Fokonként izzadság űl ki homlokára, felkel, a tágas ebédlő egy sötét zugába

megy, hova csak Berg Lajos vizsga szeme kiséri, mely a füstködös homályon át is látja, mint vesz ki táskájából az ifjú tiszt egy viaszosvászon csomagot s mint tépi le erről a pecsétes zsinórt. Szerencsétlen! gondolja magában az őrnagy s szivből kivánja, hogy visszanyerje pénzét Kisteleki. E percztől kezdve Berg Lajos őrnagy részére, ki eddig szintén vesztett pár száz forintot, áll a szerencse, egyik pliét a másik után veti s halommal hever előtte a bankó. Most már alkalmat óhajt nyújtani a főhadnagynak a visszanyerésre — de a bűvölet makacs, Kisteleki őrülten tesz és veszt, Berg Lajos ép azon arányban nyer. Éjfél után négy órakor vége a játéknak; az őrnagy hatvanezer forintot nyert, melyből Kisteleki maga ötvennégy ezeret vesztett; nevetni igyekszik reá, de élcze savanyúan üt ki, izgatott vonásait nem birja rendbe szedni, s szemei határozatlan pontra merednek. A korcsma ebédlője kiürül; Berg Lajos, ki szintén csak átútazóban van, szállására megy, felkölti lovászát s nyergelni parancsol, maga ezalatt ezreseket és százasokat rendez és rak csomagokba. A lovász készen áll a lovakkal, felülnek, az út a fogadó mellett visz el, melynek egy világított ablakára a gondatlanság nem vont függönyöket. Benn, az elébb oly deli most dúlt arczú főhadnagyot tisztán láthatja az őrnagy, a mint magát egy széken elvetve az asztalra könyököl, s öt ujjával rendetlen fürteit kúszálja. Előtte az asztalon nagy pecsétű levél, ezen két pisztoly

fekszik. Berg Lajos leszáll lováról, benyit a világított ablakú szobába s minden bevezetés nélkűl e szavakat rögtönzi a rábámuló ifjúhoz: «Neked bajtárs e perczben nagyobb szükséged lehet ötvenezer forintra, mint nekem; fogadd el tőlem kölcsön s fizesd vissza alkalmasb időben. Isten áldjon!» Ezzel egy csomagot tesz az asztalra, hirtelen kifordúl, lovára pattan, rövid vágtatva hagyja el a falut — a láthatár szélén fogyó holdat a hajnali csillag kiséri. Nehány nap mulva levele érkezik; benn egy tiszta lap Kisteleki Béla névvel alsó szélén, egy más lapon ugyanazon aláírással e pár sor: «Tisztelt barátom! Te életemnél értekesebb, becsületemet mentetted meg — hálám és kötelezettségem korlátlan. A viszontlátásig!»

Mindez oly régen történt már. E napot oly számtalan váltakozó esemény követte; csaták tüze, remény és lemondás, szomorú idők, keserves búcsú a hazától, idegen népek részvétlen arcza, viharos tenger és viharos érzelemvilág, magánélet Texas rengetegében, csendes apathia évek egyhangú folyamán át, melyen csak a távoli honról vett egyes hír vet néha hullámot; a honvágy fájó betegsége, visszatérés, a magyar határnak könnyekkel üdvözlése, kis megnyugvás, elvonúlt élet, a férfikebel erős fellángolása, reménytelen küzdés, nem várt üdv, verőfényes napok a bálványozott nő s a kedves lányka bölcsője mellett; új sötét felleg, melynek árnya egy kis

sirhalomra esik, enyhűlés az időben s a fájdalmat megosztó gyöngéd nemes Leóna szerelmében; aztán zavartalan csendélet, melynek egyik napja a másikhoz hasonlóan boldog... e képek fővonásai merűltek fel Berg Lajos előtt, a mint elmerengve lovagolt a hulló haraszton; e képek választják el a mai napot, melyen Kisteleki nevét évek óta először hallá említeni, a régfeledett fogadói éjtől. Mintha csak álom volna ez; a szellemi kimerűltségnek az ablakon át látott sötét percze, az ifjunak új életre villanyozott arcza, az éjjeli út, a fogyó hold alaktalanná tört tányérja, melyet a hajnali csillag kisér.... «Valóban, mintha csak álmodtam volna az egészet — mondja fennhangon, talán, hogy önmagát meggyőzze — pedig ím itt van az írott bizonyság. Én hasznát nem vehetem, őt alkalmasint nyomja a tudat, hogy neve fehér lapon más birtokában van; első jó alkalommal visszaadom neki» S ezzel visszatéve tárczája egy rejtekébe az onnan félig öntudatlan elővett s időtől sárgúlt lapot, gyors ügetésbe fogta lovát.

Ezalatt Leóna, a szép Berg Lajosné, a hímezéssel nem sokra ment. A selyemszál elszakadt, keze lehanyatlott a keretről, s a sötétkék szemek méla tekintete, melynek a nehéz hosszú pillák árnya különben is oly ábrándos kifejezést adott, a kert hervatag virágaira tévedezett ki.

— Hogy is voltam képes úgy elpirúlni — gondolá, szinte boszankodásnak nevezhető tünő-

déssel — úgy elpirúlni, mint egy zárdai nevelesből ma kikerűlt leányka. És ily haszontalanságért. Hiszen Béla nékem semmi többé — életútaink elváltak, ő engem s én őt rég elfeledtem, emlékét eltemettem, s Lajos a legnagyobb boldogságra érdemes, mit csak egy nő férjének adhat. Vajon észrevette-e bárgyú pirulásomat? A doctor éles szemét éreztem arczomon — Istenem! mit fog majd gondolni. Lajos azonban ép ekkor nem nézett felém, legalább hiszem, hogy nem, annyira meglepte őt is Béla ittléte. Ismerniök kell egymást — vagy talán hallott volna arról, hogy én egykor Bélának tetszettem, s érdekeltsége némi féltésen alapúlna? Nem, férjem a legnyiltszivűbb, legkevésbbé féltékeny ember, ki szerelmemben feltétlen bizalmát helyezi, s teljes hitével, lelkével, életével függ rajta. De nincs is kétkedni oka, hiszen én őt szeretem, s a bécsi szép napok rég mögöttem vannak, elmosódva, elenyészve, elfeledve. Kár is tünődni e miatt!

Nyugtalanúl kelt fel, könyvet hozott magának, lapozni, aztán olvasni kezdett, vagy legalább hitte, hogy olvas, de csak szemei jártak a sorokon, míg eszméi így füződtek tovább: — Vajon ellátogat-e Béla Szentgyörgyről? Azt hiszem lesz benne annyi ildom, hogy nem. S ha ő is mindent rég múltnak tartva, mégis eljőne, hidegen, közönyösen, illemszerűn? Oh én is illemszerűn fogadnám, s érzem, tudom, hogy nem ismétlődnék a maí dőre pirulás, mit magam sem tudom mi —

talán csak az első meglepetés okozott, bizonynyal semmi egyéb. Férjemnek azonban okvetlen meg kell elébb tudni, hogy Kistelekit rég ismerem. Miért is nem mondtam el neki már régen mindent?... Oh, ez is jele, hogy semmi súlyt nem helyeztem reá. Álmunkat is csak esetleg mondjuk el, s ez is csak álom — igaz, hogy szép álom volt, minőt éltünkben csak egyszer álmodunk. S ki tudja, nem lett-e volna valósággá, ha szegény atyám halála s a forradalom nem jő közbe. E gyászos napok óta nem találkoztunk. Képzelem, ő alig változott, engem pedig — az akkor világba lépő lányka helyett valóságos vén asszonynak fogna találni. — Eh bohóság! mondá szinte felrezzenve — s mit érdekelne engem ez? Aztán remélem nem is találkozunk; én nem megyek át Szentgyörgyre, nem járok a nagy világba, s a telet is e pusztai lak egyhangú magányában töltöttem.

Letette a könyvet, hirtelen egy dalt kezdett énekelni, mint midőn ezt szinte akaratlanúl, s csak valamely feltolakodó eszme elűzésére teszszük; aztán zongorájához ült, s a támlapon lévő könyvet feltárva, ez a «Sonnambulának» Thalbergtől átirt dallamaira nyílt. A kezdet viharos zajos accordjai ép alkalmasak valának minden más gondolatot magokba vonni, de amint a zene lágyúlni s az első méla dallam kiválni kezdett, ennek ábrándszerű menete a játszó lelkét is rokonérzésre hangolá. Következett az Elvino és Amina

közötti párdal, melyből a megbántott szerelem szemrehányó mély fájdalma s az ártatlan szív kétségbeesett esdeklése oly bámulatosan összefont, oly megragadó hangokban zokog fel. E gyönyörű dallam annyi emléket keltett. Lind Jennytől a wiedeni szinházban hallá először. Márczius 10-nek estéjén volt ez 1847-ben — jól emlékezik reá — pár hét előtt lépett ki a növeldéből, hol gyermekkorát s első hajadon évét tölté. Ép a megelőző napon, egy theaestélyen mutatták be neki báró Kisteleki Bélát, ki most a dalmű alatt feljött páholyukba. Együtt hallgatták a felséges zenét es éneket — mind a ketten el voltak ragadtatva. Később együtt tanúlták be a párdalt. Mily kellemes lágy tenorja volt Bélának, mily kifejezéssel, mennyi tűzzel enekelte Elvino részét! Egész Bécs a műkedvelő művészpárról beszélt. A franczia követ estélyén közostromra el kellett énekelniök a sonnambulai dalt — Leóna remegve fogott hozzá, de Béla biztos hangja és modora őt is vitte, emelte s a siker fényes lőn. Mennyi taps, suttogás, dicséret, irigykedés! Oh, azok mégis csak szép napok voltak. A május elsei praterkocsizáskor Béla velök — atyjával jött, kinek kedvencze volt. Tavaszszal kirándulások Reichenauba, a Brühlbe, a lóversenyekre; — Béla egy hackversenyben győztes lett, s a tapsoló dámák közt — mint maga mondá — csak két kezecskére figyelt. A nyár Vöslauban és Badenben mily gyorsan mult el. A vonat minden este mulhatlanúl kihozta

Bélát s vele a derültséget, jó kedvet, élénkséget az egész társaságba, mely majd széttépte kedvenczét. Pedig ő csak egynek kivánt tetszeni s finom gyöngéden tudta intézni, hogy ez szóbeszédre ne adjon alkalmat. Mily édes az, minden reggel arra a szívet megdobbantó érzésre ébredni, hogy titkon ápolt óhaj teljesülése, kedves nap, boldog óra vár reánk. Oh ez hevélyesebb, izgatóbb, de boldogítóbb érzés, mint az az egyhangú nyugalom, melynek vágya sincs, s mely a múlt és jövő feláldozásával....

Önnönmagát mintegy bűnösnek látszó eszmén kapva ugrott fel a zongora mellől, mely az alvajárói dallam végaccordjai után már rég elhallgatva pihent a szép merengő előtt. Kis reczés kendőt kötött át fején, könnyű plaidet vetett vállára, s gyorsan — mint ki a tőle távozni nem akaró gondolatok elől kiván megszökni — sietett ki a terracera s tovább a kertbe, hol a virágait téli szállásukra az üvegházba szállító öreg kertészt száz kérdéssel halmozá el. A rövid pályájú őszi nap a láthatár szélén piroslott már s végsugaraitól megvilágítva egy lovast látott közeledni Leóna — férjét. Elébe sietett; az érkező leszállt lováról, ezt egy munkásnak adta át, maga pedig az alacsony sövényfalon átugorva, nejénél termett.

Berg Lajos, ha sejtelemre és kétkedésre képtelen hite nem oly feltétlen bizalmú, tapasztalhatta volna, hogy a karjába akaszkodó Leóna ma

a szokottnál simulóbb, gyöngédebb, ömlengőbb; de ő ezt saját szerető és hivő egyenes lelke természetes visszasugárzásának tartá — s valóban még a szívredők objectiv hideg vizsgálója sem tudta volna elhatározni, vajon a szép ifjú nő forró ragaszkodása férjéhez — az első regényes szerelem nyilatkozása-e, vagy talan csak mohó keresése a meggyőződésnek: hogy a vágy nélküli egyhangú nyugalom is lehet boldogság...

III.

Házassági hír rég keltett — mondhatni országszerte — nagyobb érdekeltséget, mint az, mely 185* év elején Székhelyi Leóna baronnenak Berg Lajossal történt eljegyzését vette szárnyaira. A számos kétkedőt, ki e hírt mesének, a frigyet lehetetlennek tartotta, hamar megczáfolta az esküvő, mely az eljegyzést pár hét mulva követte. Ekkor aztán nem maradt egyéb hátra, mint hogy azok, kik nem botránkoztak meg a mésallianceon, sajnálkozásukat, vagy legalább aggodalmukat fejezzék ki a házasság jó vége iránt. Társas és családi körökben, a casinóban, páholyokban, a Váczi-útczában, mindenütt az új par volt a kimeríthetlen beszéd, jóslatok, megszólás tárgya.

— Istenem! mivé lesz a társadalom! sóhajtott egy ájtatos öreg grófnő, ki mindennap misét

hallgatott s hónaponként változó komornáit pofozni szokta; — a democratia zsilipjei egyre tágabbakká nyílnak s a rohanó áradat minket sodor el. Maholnap az ember nem lesz biztos a felől, hogy saját szabója nem követel-e valami sógorsági összeköttetést?

— A jelen esetben még valóságos szerencse — jegyzé meg egy szabadelvű mágnás, egy örökös railleur, kiről soha sem lehetett tudni, nem rejlik-e gúny komolyan mondott szavaiban — valóságos szerencse, hogy e szerencsétlen parthie nem ránt le a roturier-k sarába. Leóna a magvaszakadt Székhelyi család utolsó sarjadéka, s anyja egy belga comtesse levén, egyetlen rokonát anyai ágról, Melanie grófnét terheli csak a borzasztó Berg atyafiság.

— S ki voltaképen az a Berg? — kérdé egy úr, ki szórakozottságáról s arról volt híres, hogy soha sem tudott semmit.

— Ah erre nehéz — vagy inkább könnyű a felelet; ő Mister Nobody, magyarúl Senki Pál.

— Atyja gazdag pesti pék, vagy mészáros, vagy mi volt; — veté oda egy fiatal joli coeur, ki az ájtatos grófnénak kedvében járni óhajtott, mert ép egy gazdag niecének udvarolt.

— Pék vagy mészáros lehetett, de gazdag nem — vágott az elébbi szavába egy, ki mindent jobban akart tudni másoknál, én úgy tudom, hogy Berg Amerikába szökve, valahol déli Carolinában vagy Texasban gazdagodott fel.

— Bocsánat, önök hibásan értesültek — szólalt fel egy ős családnevű és köztiszteletben álló mágnás — Berg *nem* szökött, hanem mint komáromi capituláns szabad akaratából ment Amerikába s Texasban több évet töltött ugyan, de nem ott gazdagodott fel, mert már atyja is jelentékeny vagyonnal birt, melyet sem mint pék, sem mint mészáros, hanem mint borkereskedő még a lengyelekkel folytatott üzletben szerzett.

— Ha ha! valóban nagy különbség! — nevetett az öreg grófné — pék, mészáros vagy borüzér!

— A különbség, grófné, csakugyan nagy — jegyzé meg az elébbi railleur — én legalább mindig a legnagyobb s leghálàdatosabb kegyelettel emlékezem pinczéim — —

— Csitt! rosz élczcsináló, ki saját rovására is kész gúnyolódni, magától elveszem a szót; — vágott közbe a grófné kissé idegesen — kérjük Leóna férjének életrajzát.

— Bármint legyen — folytatta a védő, — annyiról jót állhatok, hogy Berg Lajosnál miveltebb, gentlemanebb, szeretetreméltóbb embert nem ismerek. A hadjárat legkitűnőbb tisztjeinek egyik, s a huszárezrednek, melyben együtt szolgáltunk, legnépszerűbb, legkedvesebb embere volt. Egyetlen hibája — s ez is csak érdemét növeli — a túlszerénység, melynek követelései és ambitiói nincsenek, s mely minden ellenkövetelés előtt rögtön behúzza csigaszarvait. A dologban

csupán az az egy csodálatos, hogy volt bátorsága megkérni Leóna kezét.

— Én inkább azt vagyok hajlandó bámúlni — boszankodott az öreg grófné — hogy Szentgyörgyi nem birta vagy nem akarta meggátolni e helytelen frigyet. Ez megbocsáthatatlan!

— Sőt mondják — sietett hozzá tenni a joli coeur — hogy Szentgyörgyi maga adta volna az acquit Berg urnak.

— Mais mon Dieu que faire? — sipegte Irma grófné — végre Szentgyörgyi sem Croesus, hogy herczegi hozományt szakítson ki vagyonából a fillértelen Leóna számára, kit Melanie mint távoli cousineját úgyszólván szánalomból vett magához. Hozománytalan menyasszony pedig a mai igénytelt világban nem oly rendkivűl kapós nemde uraim? Oda adta tehát annak, a ki jött, s ki jellemével, önzéstelen szerelmével és kényelmet nyújtó szép vagyonával biztosítéka volt annak, hogy Leónát boldoggá teendi. Részemről Szentgyörgyiéknek amnestiára sem volt szükségök e szörnyű árúlásért!

— Oh és Leóna boldog is lesz! — fogta fel hévvel az elébbi eszmét egy ifjú grófné, kiben az angyali szépség angyali jósággal párosúlt. — Miért ne lenne boldog? Férje, mint hallom, bálványozásig imádja s ő is valódi vonzalomból fogadta el kezét.

— Kedves gyermekem, te még kevéssé ismered az életet — leczkézte a boldogságjóslót

tante-ja, az ajtatos grófné — te, mint alig öt hónapos fiatal asszony, mindent saját érzelmeid rózsaszínében látsz. («A grófnő pedig — súgta szomszédjának a railleur — mindent saját arczának sárgaságában lát.») Képzeld azonban magadat szegény Leónánk helyzetébe, vagy képzeld, hogy kedves férjedet Sturmnak vagy Scholznak hívnák: lehet, hogy az első pár évben az idylli szalmakunyhó volna jelszavad, de aztán, s talán sokkal hamarább nyomni, fojtani kezdene az idegen légkör, keservesen hiányzanék az, melyben növekedtél; közönségesnek látnád azt, mi eddig egyszerűnek tűnt fel; nevetségesnek, mi eleinte újságként mulattatott; unnád a gyógyszerésznék, doctornék, fiscálisnék vasárnap délutáni látogatásait; feltámadnának a régi emlékek, vágyak, igények, s vagy — vagy — az alternativa önként foly. S hiszed, hogy Leóna mindezeken nem megy át? és épen Leóna, Bécs legünnepeltebb leánya, kivel egy udvari bálban három főherczeg tánczolt, ki valahányszor a Burg- vagy a karinthi-kapui színházba lépett, minden szem páholya felé fordúlt, kinek két pesti télen is, melyet Szentgyörgyiékkel itt töltött, valamennyi úrfi hódoló rabszolgája volt — — igen, igen uraim! azok voltatok s szívesen volnátok most is — hiszed, hogy ez emlékek a száműzött élet egyhangúságában nem fognak feljárni, kisérteni, s hogy a hóba ültetett rhododendron virúlhat?

— Fordítsuk meg kegyes engedelmével, grófné, az érmet, s tekintsük más lapját is; — szólt nyugodtan Berg előbbi védője — tegyük fel, hogy Leóna számolt magával, s vagy elég erősnek érzé lelkét arra, hogy múltjával szakítson, vagy talán nem is oly életszükség neki e légkör, melyet mi egyedűl boldogítónak hiszünk; tegyük fel, hogy egészen helyzetébe találva magát, a csendes családi kör elfoglaltsága s vagyonos férjének minden ohajtását megelőző figyelme közt eszébe sem jut visszavágyni oda, honnan —

— Oh ezek mind csak szép föltevések, de az élet, a gyakorlat mást mutat; — szólt közbe türelmetlenűl a grófné — egyébiránt már is mindenesetre kár az, hogy a kedves szép Leóna a társaságnak elveszett!

Berg Lajos ismerői viszont nem győzték eléggé csodálni barátjuk e váratlan, s hozzá épen nem hasonlító lépését. Ha azt a hírt veszik róla, hogy Gérardhoz ment Afrikába oroszlánt vadászni, vagy hogy a pusztai tanyán iskolát állított, s ebben maga tanítja naponként a béresek gyermekeit irás-, olvasásra: ez senkit sem lepett volna meg, mert a tiszta, erős lelkű férfiú kedélyében se némi különczhajlam, se gyors határozottság rendkívüli tettekre nem hiányzott; de hogy házasodjék s egy nő — mi több egy főrangú nő kezét merje megkérni ő, ki hölgyek társaságában egy zavarból a másikba esett, s polgári állásához a legcsekélyebb apróságig oly nyiltan ra-

gaszkodott, hogy az egyenes természetes jellemét nem ismerő ezt szinte negélyzésnek veheté: — e hallatlan bátorsága közbámúlást gerjesztett.

Ah mert a bátorságnak többféle neme van. Ismertem embert, ki minden kis ebet tíz lépésre kerűlt ki, s párbajban hidegebb vért és nyugodtabb kezet nem láttam, mint épen ezét; mást, ki ha börtönén egér szaladt át, szinte roszúl lett bele, s midőn halálítéletét olvasták fel, egyetlen vonása sém változott. Szegény M. a leglovagiasabb fiú volt, s midőn csatába kellett menni, idegei úgy elgyengűltek, hogy nem birt velök, s e miatt sírt dühében; míg más, ki számtalan harczban nézett a halállal farkasszemet, irtózva fut a ragályos betegtől, remeg villámos ég alatt, épülő ház mellett nem mer elmenni, fél a tengeren s több eféle. Berg Lajos rohamok élén nem egyszer vitte a zászlót, melynek nyelét és lobogóját golyók sodorták — s nők körében majdnem a nevetségig félénk és szótalan volt az erős és eszes férfiú.

Házasságát sokféleképen commentálták.

— Hja! lassú víz partot mos! — mondá egy lapszerkesztő, ki — Berggel ellentétben, a nők körűli merész viseletéről volt híres, de feleségre mindeddig nem birt szert tenni.

— Alkalmasint őt kérte meg a leány s pirúlva nagy nehezen mondott igent; — élczelte egy hegyesre pödrött bajszú agglegény.

— S Berg Lajos valóban érdemes is volt volna

arra, hogy a leányok kérjék kezét; — szólt közbe kissé idegesen egy harmadik. A dolog különben igen egyszerű; Lajos — a mint tudjuk, Amerikából haza térve, Szentgyörgyhöz közel vett pár ezer holdnyi pusztát, s ezt tulajdonosa nevéről a föld népe beregi pusztának, a reá épített csinos lakot pedig beregi kastélynak nevezte el, bár Lajos váltig tiltakozik a kastély, park s egyéb követelő hangzatú nevek ellen. Megtelepedése után nem sokára meglátogatta őt gróf Szentgyörgyi Kálmán, ki együtt szolgált vele a K. huszároknál, s becsüli és szereti Lajost, mint mindenikünk. A látogatást vissza kellett adni, s Berg — mint tőle magától tudom — végre, kedvetlenűl bár, rászánta magát; mert minden igénytelensége daczára, nagyon élénk benne az emberi méltóság érzete, s ő ennek mellőzésétől vagy megalázási kisérletétől jobban tart, mint halála órájától. A látogatás azonban jól ütött ki; Melanie grófné, Szentgyörgyiné, a világ legkedvesebb asszonyainak egyike; körében hamar honosnak, szinte családiasnak érzi magá mindenki kellemesen töltött est emlékét hozta magával Szentgyörgyről, s talán mindjárt az első bűvöletben ott lehetett a szép árva lány képe. kit a tömérdek adóssággal elhalt Székhelyi halála után — egyetlen rokona a grófné magához vett. Néhány nap múlva egy négyes fogat, melyet a gróf maga hajtott, könnyű nyilt hintót röpített a beregi lak udvarára, s a hintóból Székhelyi Leónát és Me-

lanie grófnét emelte le az elejök siető Berg; — eljöttek — úgymond — az izléses berendezésű új házat, kertet, parkot megtekinteni, melyekről Kálmán oly sok szépet beszélt. Rövid órai mulatás után visszakocsiztak, remélve, hogy Berget nemsokára látni fogják. Az igéretet természetesen be kellett váltani, s így lassanként sűrűbbödtek a látogatások, és a Szentgyörgyön töltött esték, mlg végre — —

— A gróf urék látván, hogy Leónáért nem jő Prinz Schnudi, azt gondolták, hogy szükség törvényt bont, s hogy a huszonötezer jövedelmű Berg elég honnet ember arra, hogy

— A művelt világ bármely társaságában megállhasson, — előzé meg a sejtett következtetést Berg barátja, feddő tekintettel a rossz nyelvűnek ismert lapszerkesztőre. — A többi aztán önkényt folyt, s a hajlam viszonyos kifejlése és nyilatkozása után —

— Melyet gróf úr ő méltósága is hihetőleg előmozdítani sziveskedett; s miután egyrészről szép rokonának a reá várható jövőt lehető leggyöngédebben eléadta, más részről Lajos barátunkba hódító képességeiről némi önbizalmat öntött s szavaiból kitűnt, hogy ilyen parthiet épen nem tartana lehetlennek — a többi aztán természetesen önkényt folyt; jegyzé meg a lapszerkesztő, vezérczikkeinek szokott conjecturális hangján.

— Bármint legyen, nyugodjunk meg abban, hogy a házasságok az égben köttetnek . . .

— S a földön bontatnak fel. Ezer szerencse lesz itt is, ha a nagy igényekkel nevelt, s a világtól elkényeztetett kisasszony beéri egy pusztai major láthatárával. On y revient toujours . . .

— Magára vessen, ha egy oly derék gyöngéd férj mellett nem lesz boldog.

— Mondják, hogy Lajos bálványozásig szereti.

— Képzelhető ; öszpontosúlt lángjával az első ifjúságban hallgató, s csak a férfikorban kitört szenvedélynek — —

— S mint az olyan emberek szoktak szeretni, kik éltökben csak egy nőt ismertek, és azt is elvették ; tevé hozzá a vezérczikkíró, ki életében sok nőt ismert, de egyet sem vett el.

A házasság után néhány év múlt el, s a nagy és kis világ jó és rosz nyelvei rég elhallgattak róla, legfölebb Berg Lajos bensőbb barátai közlötték egymással időnként, hogy az egyszerű ember keleti fényűzéssel környezi nejét ; hogy háza, kertje, parkja valóságos paradicsom, de azért ezt kastélynak, vagy őt «nagyságos úrnak» nevezni tilos ; különben hogy egészen elvonúltan él, s legfölebb Szentgyörgyiéket látogatja évenként kétszer, háromszor, falun mulatásuk alatt ; hogy

a bárónő épen nem sínli a magányt, söt maga ellenezte a télnek Pesten töltését; hogy kis leánya született, ki a túlboldog apának szakasztott mása; később, hogy a négy hónapot élt csemete már a park dombján virágos hant alatt alszik, melyet a bánatos szülék könnyeikkel öntöznek; hogy enyhülésűl Salzburgon, a bajor és svájczi földön át le az olasz tavakra útaztak, s a telet a Como partján tölték; hogy visszatértek, s a bárónő virulóbb, mint valaha, sat.

Az előkelő körökben is csak ritkán s alkalomszerűen került elő Leóna neve.

— No s még sem szöktette meg valami dzsidás főhadnagy? — kérdezte a jóakaratú ajtatos tante Irma grófnét, ki ép Szentgyörgyről jött férjével.

— Leóna boldogabb, mint valaha, mint talán maga is remélhette; — volt a felelet.

— S maga dicsekszik vele? — gúnyolódott a kegyes asszony.

— Nem találkoztunk, hogy tehesse, mert ha Szentgyörgyön vendégek vannak, soha sem jön át a beregi remetepár. De Melanietól tudom, ki — miután azt az ép oly roppant, mint váratlan vagyont örökölte Belgiumban — mintegy jóvátevéseűl annak, hogy Leónáról pár év előtt jobban nem gondoskodhatott, azt találta neki mondani: «Szerencséd, hogy Nábob nagybátyám nem elébb halt meg, különben most alig ha volnál — ily közeli szomszédom!» — «Oh és ez valóságos

szerencse is, — felelte Leóna, — mert ha százszor jönnék is a világra, mind a százszor csak az én becsületes, figyelmes, derék Lajosom neje kivánnék lenni!»

«Lárifári! — szólt megvető vállvonítással az öreg; — de ápropós Nábob oncle, hány káddal tele színaranyt örökölnek Szentgyörgyiék?

— Magok sem tudják még az utolsó Louisd'orig; mindenesetre kilencz tíz millió frank körűl. Kálmán és Melanie most csupa terv; a szentgyörgyi manoirt újból — herczegi pompával építtetik fel, magok Belgiumba útaznak, onnan az örökségi viszonyok rendezése után Angliába Nápolyba; s csak jövő őszre térnek haza, mikorra az építész, festész, kertész, művész s száz egyéb ész a munkával elkészűlt. Az új ház felszentelése ekkor nagy ünnepélyességgel fog végbemenni; Melanie már most is gyermekes örömmel számítgatja vendégeit.

— Kik közül engem remélem csak nem fog kihagyni?! — jegyzé meg a szeretetreméltó asszonyság, alkalmasint önérzetében annak, hogy jelenléte mindenkit boldogít.

IV.

A hires szentgyörgyi kastély elkészült, az ünnepélyes megnyitására kitüzött nap is elérkezett s vele a tömérdek vendég, kik közül a kegyes

öreg grófné mégis hiányzott; nem jöhetett el, mert saját jószágára kellett mennie — a családi sírboltba. A hálátlan világ azonban nem engedte magát e reá mért csapás miatt élvezeteiben zavarni; csupán a Szentgyörgyön mulató nagy társaság volt oly kegyeletes, hogy vigalmai közé e gyászos esemény felhozását illőnek nem tartván, az elhúnytat nem emlegette.

Gróf Szentgyörgyi Kálmán, az ezer gond és elfoglaltság között is, mely egy, vendégtől pezsgő ház urát terheli, szakított ki magának annyi időt, hogy a beregi pusztára átrándúljon, s Bergéket személyesen meghívja, Leónát legalább a kápolna felszentelésének ünnepélyére, férjét a szenvedélyes lovast a falka utáni vadászatokra. Leóna a látogatást későbbre, midőn úgymond, a ház ismét csendes lesz, halasztotta; Berg megköszönte a szives meghívást, bár ezzel élni esze legtávolibb ágában sem fordúlt meg. Összekelésök óta titkos — szavakban soha, de tettekben önként nyilatkozó, egyesség állt fenn közöttök, hogy a lehető legszükebb magánkörbe vonúltan fognak élni. Leóna mind saját helyzetét, mint férje benső ohajtását az okos nők saját tapintatával fogta fel, s ha ösztönszerű vágyai, lelkének a verőfényes hazába visszatörekvő fecskéi, emelgették is néha könnyü szárnyaikat, lecsillapítá a nyugtalankodókat, s óvakodott a kis küzdelemnek legkisebb jel által is kifejezést adni.

Mily sajátságos harcztere a jó és rossz ellen-

tétes befolyásának a gyarló emberi lélek! Mily gyenge arra, hogy önmaga előtt is leplezett vágyát, szomját kielégíteni, vagy ismert hatalmát gyakorolni — akaratlanúl feltolakodó eszméje ne jőjjön! Egy psycholog azt a tételt állítá fel, hogy ha egy chinai mandarin vagy eskimo halász élete attól tétetnék függővé, hogy halálára egy tőle ezer mértföldre lakó valaki — csak átfutólag is gondoljon, s e hatalmát tudná az illető: az a szegény eskimo vagy mandarin csakhamar szörnyet halna . . .

Leóna benső meggyőződéssel mondá rokonának Melanienek, hogy «ha százszor jönne is a világra, mind a százszor csak az ő becsületes, figyelmes, derék Lajosa neje kivánna lenni» — s s mégis e nap óta lelke öntudatlanúl alkotott légvárakat s elrévedezett az eshetőségekre, melyek őt a mostaniaktól merőben különböző viszonyok közé helyezheték, ha a belga Nábob néhány évvel hamarább húnyja be szemeit. Majd fényes teremben látta magát, melynek légkörét elegans öltözékek suhogása, terjengő édes illat-ár s élénk társalgás vidám zaja oly büvöletessé teszi, a melyben oly emelő annak tudata, hogy ennyi szépség, ennyi pompa közt a hódolat tömjéne felénk száll; majd ismét a tenger habfodros hintájára vitte őt a képzelet, a nápolyi öbölbe, hol egykor mint növendékleány atyjával fordúlt meg — körüle száz halászhajó fehér vitorlája dagad, Ischia most kezd kibontakozni a reggeli köd ké-

kes párázatából, míg a könnyü deli yacht vigan repűl, s ő férje karjára támaszkodva áll a fedélzeten, s e férj egy — határozatlan képzeleti alak, de nem Berg Lajos. . . Leóna ilyenkor rajta kapva magát az eszmék csapongásán, megrázta szép fejecskéjét, foglalkozást vagy társaságot keresett, s szivesebb volt férjéhez, mint talán a közelebbi félóra előtt.

Épen hasonló képeket színezett ki a rajongás művészi ecsetje egy októbervégi délelőtt, melyen a park gloriettes dombjáról az előtte elterülő őszi tájképre merengtek ki a sötétkék szemek — midőn ezek tekintete egy lovas körrajzain akadt meg, ki kezében tartott kalapjával feléje integetni látszott. Férjét ismeré fel, s egy kőpadra állva kendőjét lobogtatá, jelűl, hogy szemeik találkoztak. S találkoztak-e gondolataik is. Alig. Leóna férje meglátásakor ép azon önkénytelen tünődéséből riadt fel, mily változatosan folyhatnak Szentgyörgyön az órák, mily mulatságosak lehetnek ugyanazon vígjáték próbái, melyben egykor az udvarhölgyet ő, s a fiatal spanyol követet Kisteleki Béla adta; a szenvelgő Julia grófné bizonyosan gyengén játszandja e kedves szerepet, mily érdekes volna ezt látatlan látni — s így tovább és tovább; míg a réten lovagló Berg Lajos neje jól ismert alakját a gloriettes dombon fölfedezve, elégülten gondolt arra, hogy Leónája a zajos élvüző világot, a «hiúság vásárát» ép oly kevéssé nélkülözi, mint ő maga. S a

mily boldog volt e hitében, oly határtalan lett volna e gyanútlan s minden áldozatra képes lélek nyugtalansága, ha csak puszta sejtelem is veti reá árnyát, hogy az imádva szeretett nő keble mélyén van egy rejtegetett ür, mely az igénytelen állású ember kezének elfogadásával maradt betöltetlen. Így azonban, saját érzületéhez — melynek szerelme volt egész világa — mérte Leóna szívvilágát, s örűlt, hogy neje nem vágyik vissza az előkelők légkörébe, hol valamely szeszélyes grófné «elvágó» pillantása, egy mellőző mozdúlat vagy hidegebb szó, keserűen emlékeztethetné őt a Berg névvel elfogadott társadalmi különbségre. S csakis nejét féltette ő ilyszerű megalázástól; azt, hogy kicsinylőleg nyújtsa egy ujját az «amice Berg»-nek a nagyúri gőg: mosolyogva tudta volna tűrni az önérzetes férfiú higgadt nyugalma.

A réten, melynek dércsipte fűszálairól a csillogó harmatot nem birta még felszárítani a késő őszi gyenge nap, munkások csoportja ásót, kapát, csákányt forgatott, csatornamedret ásva, mely egy posványos terűlet vizét a közeli patakba csapolja le. Berg, miután a dombhoz annyira közeledett, hogy Leónának pár üdvözlő szót kiálthatott, egy utolsó kéz-intéssel a munkásokhoz vágtatott vissza s a mint a messze terűlő síkon eltekíntett, a kissé hullámzatos térnek egy hajlásán több lovast látott felmerűlni. Távol voltak még, mert eleinte csak számukat — négyet elől

s kissé hátrább elszórva ötöt — lehetett kivenni; az iram azonban sebes lehetett, mert gyorsan közeledtek, s nemsokára a vörös kabátok közt egy hosszan lefolyó fekete öltöny s fölötte a kalap mellől hátrahajló magas fehér toll is látható lett.

— Ezek a szentgyörgyi rókavadászok s közöttök a bátor amazon bizonyosan Irma grófné; — mondá magának Berg s megállított lovát a kibontakozó vadászjelenet felé fordítá.

— Oh, oh — szólt ismét kis vártatva — róka koma valami ügyes cselvetéssel menekült s William az elveszett szimatot keresteti!

A hajtásba csakugyan szünet állt be, s míg a lovasok egy csomóba gyűltek, a falkár vizsgakörre vezeté a kopókat. Ezek egyike nemsokára jelezett, majd más kettő csatlakozott hozzá s megindúlt a feltalált nyomon, vele a többi s utánok a lovasok vereslő mezőnye — el, távolabb és mindig távolabbra, míg Berg csak annyit láthatott, hogy az iram ismét csendesűl, s a lovasok egy pont körül gyülekeznek, melyet ő — tájismereténél fogva, gazos nádas helynek tudott.

— A róka bizonyosan e rejtben kereste menhelyét; gondolá — ha innen kiugrasztják s nem a pataknak veszi irányát, menthetlenűl veszve van —

— Tally ho! gone away! hallszott ekkor a távolból, s mindjárt reá harmincz kopótorok vegyes hangú csaholása, a feltalált és szemrehaj-

tott róka halálharangjaként. A vörös kabátok perczről perczre közeledtek a beregi tanya felé; már-már a dühösen hajtó falka, sőt az előtte elnyújtott vitorlával futó róka is látható lett, a mint a csatorna mentében jött, de az ásót kapát emelő munkások ujjongatására irányt változtatva, átkelt az árkon. Berg felállt kengyelében, s a jó lovas érdekeltségével nézte a vadászatot.

— Ezt szépen ugrották mindannyian! mondá midőn a kilencz lovas a csatorna nyolcz láb széles árkán — csaknem egyszerre szöktetett át. A róka azonban térelőnyt nyert, mert egy darabig az árokban futva, ebből oly meredek helyen szökött fel, hol a nehezebb testű kopók nem követhették — s most egyenesen a pataknak tartott; a szimatját tartó falka, kissé elmaradtan utána.

— A patak kiszáradt medre probára teendi a lovat és a lovas szivét! — mondá egyre feszülőbb érdekkel Berg, ki az akadály nehézségét nem annyira a meder tíz lábnyi szélességében, mint abban látta, hogy az innensőnél magasabb túlsó part meredek esésű. Az ugrás veszélyességét a vadászok is helyesen ítélték meg, mert nagyobb részök — alkalmasint a hölgylovast óva a merénylet lehető rossz sikerétől — a falka nyomától eltérve, egy híd felé lovagolt, mely ép a beregi park alatt vezetett át a patakon. A falka után egyenes vonalban csak négyen maradtak: a falkár, az ostorász és két úrlovas. A róka csak-

ugyan átment a patakon, át a nem tágító falka is — és most — —

— Bravo! bravo! bravo! — kiáltá háromszor egymásután Berg, a mint három lovas határozott merész szökéssel a túlparton ugrott le. Következett a negyedik, de ez vagy nem elég erélylyel szedte össze lovát, vagy a ló számítá rosszúl az ugrást, mert hátsó lábait a túlpartnak annyira legszélén tette le, hogy az omló marton egyensúlyt vesztve, hanyatt bukott vissza a mederbe.

Berg száguldva sietett színhelyéhez a bukásnak, melyet se a távolibb hídra kerülők, se a vadászatot első sorban követők nem láthattak. A tajtékzó vadászló remegve állott a roppant esés után a most csekély vizű patak medrében s okos szemekkel nézett gazdájára, ki az innenső part szélére visszavetve, eszméletlen hevert a fövenyes talajon. Néhány maroknyi víz, s a halántékok dörzsölése azonban föléleszté az eléjúltat. Felűlt s azt mondá, hogy rendkívül nagy fejzúgáson kívül semmi bajt nem érez. De midőn Berg segélyével a felállást kisérlé meg, nagy fájdalom miatt szinte felkiáltva hanyatlott vissza. Egyik lábát nem birta mozdítani. — Itt gyors segélyre lesz szükség — gondolá Berg, s felugorva a patak partjára, a munkásoknak hívólag intett — s a néhány percz múlva odaérkezetteknek meghagyá, hogy négyen — a fekvő dereka alá tett s ott öszszefogott kezekkel emeljék fel s a majorlakra

hozzák be a sérültet. A félfekvő helyzetben történt fölemelés új fájdalomhangokra adott alkalmat, de a menet végre megindúlt, s míg a munkások egyike a gazdátlan lovat vezette, Berg kellő rendelkezések végett előre vágtatott.

Leóna a gloriette mellől a bukást nem látta ugyan, mert figyelmét ép e pillanatban a hídra térő, s így a park felé közeledő néhány lovas, különösen a lovas hölgy foglalta le: de mint később férjét a patakhoz vágtatni, a munkásokat hívni, ezeket a mederből kézen emelt teherrel kiemelkedni s rögtön erre férjét haza felé száguldani látta, balsejtelemmel sietett le a dombról, s ép akkor ért a háztornácz elé, midőn férje a kertudvarra benyargalt.

— Ispán úr, rögtön fogasson be négy lovat — szólt még a nyeregből, a déli harangszóra épen hazatért gazdatisztjéhez — s maga menjen be Bogyoszlóra a doktorért. Mondja, hogy siessen és sebészi műszereket s talán nadályokat is hozzon magával. A jégveremből jeget küldjön a kulcsárné, talán borogatásokra lesz szükség. — Te pedig Marczi vezesd meg s aztán dörzsöld le Bársonyt, — mondá, miközben leszállt a paripáról, s ezt a lovásznak átadá.

— Az Isten szent nevére! szerencsétlenség történt? — kérdé szorongva Leóna.

— A szentgyörgyi rókavadászok egyike bukott fel a patak medrében; hiszem és remélem, a baj nem lesz igen nagy — felelte megnyugtatni

akaró szándékkal Berg; — mindenesetre azonban vendégünknek gondos ápolásra s teljes kényelemre lesz szüksége; talán a könyvtár melletti szobában helyezhetnők el?

— Azonnal intézkedem — — de ki ezen önkénytelen érkező vendég?

— Épen a minap emlegettük őt, kedves feleségem; régi s rég látott ismerőnk: báró Kisteleki Béla.

V.

A baj nem volt oly nagy, minőnek első pillanatra látszott; az agyrázkódásnak, csendes nyugalomban töltött pár nap után, nem lett veszélyes következése, a láb sem szenvedett törést vagy ficzamodást, csupán zuzódást a lónak reá esett egész súlya által. Harmadnapra már ismét jókedvű volt ágyában Kisteleki, s fogadhatta a hogyléte iránt naponként tudakozódó Szentgyörgyi gróf látogatását; hatodnapra felkelt s egyfelől Berg karjára, másfelől botmankóra támaszkodva, bemehetett Leóna termébe megköszönni a rokkant hős iránti legszivesebb gondoskodást.

Az első találkozáson a doctor is jelen volt, s magában nem győzte eléggé bámulni azt az elfogulatlanságot, melylyel Leóna kezet nyújtott vendégének; azt a nyájas hangot, mely csak a részvétteljes háziasszony szivességét tolmácsolá;

azt a nyílt tekintetet, melynek sugarában nem volt különbség, ha a sötétkék szemek a doctorról a báróra, vagy viszont ennek megsápadt vonásairól a figyelő kis emberre tévedtek. Sőt ha a két régi ismerős valamelyikének viseletében volt némi elfogúltság észlelhető, úgy azt inkább Kistelekiében tapasztalta a doctor; vidámságában volt valami erőltetett, szavaiban feltünt a keseredés, s a merész világfi hangja néha pillanatnyi zavarban reszketett meg, vagy szemei hirtelen más tárgyat kerestek, ha a Leónáéval társalgás közben találkoztak. Szóval, a báróné minapi mély elpirulásával, mai csaknem közönyös nyugalmát sehogy sem birta öszhangzásba hozni a doctor, s ez annál inkább meglepte őt, mert időközben a Szentgyörgyön mulató Kartaytól, kit ép e czélból ügyes beszédbe font, gyanúja megerősítését hallá; Kartay pedig az egész aristocratia családi, összeköttetési, pénz- és belügyi viszonyait könyv nélkül tudta, mint egy élő «peerage» és «chronique scandaleuse» egy kopott kötetben.

— Hála az égnek! — gondolá a doctor — itt nincs veszedelem. Ifjuság: bolondság; a szenvedély elpárolgott, az ész higgadtsága növekedett, aztán Leóna szereti férjét, s a szeles fiú nem fogja e derék pár nyugalmát zavarhatni.

— Hála az égnek! — gondolá Leóna — nyugodtabb vagyok, mint hittem a perczben, midőn e bohó sziv oly erőszakosan dobbant meg a hírre, hogy Kisteleki e fedél alatt napokat fog tölteni.

A varázsnak vége, s én oly elfogúlatlan vagyok irányában, mintha sohasem találkoztunk volna. Oh mily kevéssé ismeri magát az ember!

Oh mily kevéssé ísmerte magát Leóna. Nyugalma, bár az nemcsak mások, hanem önmaga előtt is természetesnek tünt fel, csak — úgyszólván magára vitázott volt. Akarta, hogy a múlt végkép feledve, s a varázsnak vége legyen, és rettegett attól, hogy felindúlásának nem fog ura lehetni, hogy zavarát mindenki arczáról fogja leolvashatni. S ez hihetőleg meg is történik, ha Kisteleki váratlan lép elébe, vagy ha érkezését egy órával — egy nappal elébb tudja is; így azonban az első három nap alatt, melyen a beteget nem látta, annyit hallott s volt kénytelen maga is beszélni róla a doctorral, férjével, a szentgyörgyi látogatókkal, hogy fokonként megszokta a leendő találkozás eszméjét. S midőn azt tapasztalta, hogy hiszen el nem árult izgalmáról senkinek sincs sejtelme, hogy éje nem is álmatlan, s nappala kevésbbé ábrándszövő mint ezelőtt; midőn tapasztalta, hogy a Kisteleki név említésére se pír nem lepi arczát, se szivében nem lüktet sebesebben a vér, sőt férje s az egész világ előtt a legkisebb feszély érzete nélkűl tud róla szólani: a megszokást erőnek, s az illemparancsolta önuralmat nyugalomnak tartva, oly győzelmesen esett át az első találkozás félóráján, hogy a varázst délibábként csak távolból bűvölőnek, de a közellét által végkép feloszlottnak hitte.

S e csalódás volt az oka, hogy szilárdnak vélt gyönge keblét nem vértezte fel az ész s vigyázat aczéljával, s midőn az álnokúl visszalopódzó szenvedély csábhatalma mind nagyobb és nagyobb tért foglalt védetlen szivében, ő a hullámok ringató játékának a biztosság ama csalérzetével engedé át magát, hogy hiszen csak tőle függ a partra visszalépni, s véget vetni az ártatlan játéknak. És oh mily vonzó, mily édes volt e játék, mily ellentétben állt napjainak eddigi — minden hevélyt nélkülöző egyhangúságával! Emlékezhetni a régi körről, ismerőkről, napokról, eseményekről; beszélhetni hangján ama fesztelen könnyűded modornak, mely az aristocratia társalgását oly kellemessé, s az egymás iránti viszonyt oly rokonilag meghitté teszi; teljesíthetni s másrészt elfogadhatni azon apró figyelmeket, melyekkel a szives háziasszony a beteg iránt s ez bármely nő iránt tartozik — mi rosz van ebben? — gondolá; csak nem lehet merev és hideg vendége iránt, híszen így inkább elárúlná azt, hogy a múlt és jelen közt mesterséges korlátot igyekszik vonni. Ilyen volt a fejlődő lelki dráma kezdete.

De Kisteleki nem az az ember volt, ki szenvedélyének vagy kedvteléseinek határt szabni, s önmagában a lelkiismeret szemeivel körűltekinteni megtanúlt vagy akart volna. Ő Leónát kalandos életének ezer változatában, a párisi ballerinák utáni sport s a termek intriguejéi között rég elfeledte ugyan, midőn azonban a véletlen e

nő közelébe hozta, ki múltjának egyetlen erős és tiszta lángú szerelmét költé fel, úgy tetszett neki, minthа a több év előttiek csak tegnap történtek volna, s mintegy dermedtségéből feléledt szenvedélye mohón vágyta a bécsi boldog idő folytatását. Javulása első napjaiban folyvást ezzel foglalkozott, s tetszett magának az első találkozás jelenetének előre elképzelésében, mint fogja majd a zavarát alig palástolható Leóna kerülni szemeinek bús tekintetét s ebben a titkos vádat, hogy íme — mire ő egész hű szivét visszahozta, ez feledve s álmodott boldogsága szétzúzva van. A jelenet azonban egészen máskép ütött ki, s Kisteleki elfogúlatlannak és nyájasnak — de épen azért iránta közönyösnek s házas életében boldognak találva a szép asszonyt: annyira kiesett fölvett szerepéből, hogy szinte maga jött zavarba, s kettősen érzé, hogy a sötétkék szemek reá a régi hatalmat gyakorolják. Annál inkább sérté a roué hiúságát Leóna derült nyugalma, s percz alatt fogamzott és ért meg agyában az elhatározás, hogy régi jogairól nem mond le.

Midőn azonban a gyakori együttlétnek mindig meghittebbé váló óráiban, egy-egy a régi boldogságra vonatkozó emlék fölmerülésekor Leóna lesüté szemeit, s hangja hirtelen elakadt; midőn Kisteleki a hangjegyek közül Chopin mazúrjait vagy Weber concertjét kereste ki, s Leónának kényszerűleg kellett emlékeznie, mennyiszer s mily édes érzelmek közt játszották egykor négy

kézre ezt vagy azt, midőn ismét együtt zongorázva kezeik néha érintkeztek, s Leóna ez érintésnek régi villanyszerű hatására megrezzent; midőn egy albumot forgatva, ebben a brühli Liechtenstein várrom vidékére nyitottak, melyet Béla rajzolt, s most suttogó lágy hangon kérdezé Leónát: emlékszik-e még az e romnál töltött nyári estre? midőn a sonnambulai párdalt annyi év múlva újra elénekelték, s Leóna hangja most már nem a dal elején, s nem a nagy közönség előtti elfogúltságból, mint valaha a franczia követ estélyén — hanem benső felindulás miatt anynyira reszketett, hogy az éneket be sem végezhette; midőn erre Kisteleki a zongorához ülve, ugyanazon dalműből az «O perchè non posso odiarti»-t oly hévvel énekelte, s könnyfátyolos szemeit Leónára emelve, ez a szobát magával keringeni érezé: végre, midőn Leóna jól tudta már, hogy férje jelenlétében a vendég iránt közönyös viseletet negélyez, s mind ő, mind Kisteleki óvatosan kerűl minden tárgyat, minek említése valamely közös emlékre vezethetne: — ekkor kezdett csak arra eszmélni, hogy veszedelmes és — — bűnös játékot űz. Bűnöset? kérdé benne rögtön a gyarló emberi lélek dæmona, mely a szív kedvencz gyöngeségeit szépíti, menti, beczézi. S mi bűn van abban, ha legszentebb érzelmeim világának képei szűzi keretben fel-fel vonúlnak előttem? Hiszen azért férjemhez hű vagyok, gondolatban sincs megszegve tartozásom; miért

húnynám be szemeimet múltamnak perczre visszatérő boldogsága elől? Aztán Kisteleki pár nap mulva úgy is távozik s akkor mindennek és — örökre vége! E gondolatnál könnyekbe tört ki, s éji vánkosába rejté fejét. A mælstrom-örvény mind szűkebb gyűrűzetbe sodorta őt.

És Berg Lajos? Gyanútlan becsületes lelke távol volt attól, hogy a kétkedésnek csak árnyával is szentségtörést kövessen el a nejében helyzett feltétlen bizalom ellen, sőt őrült, hogy egy régi ismerős mulattató társasága Leónájának szórakozást nyújt. Ő anélkűl, hogy tüzetesen gondolkozott volna erről, Kistelekit oly könnyelmű ficzkónak tartá, ki bohó ötleteivel s egy tárgyról másra gyorsan ugráló csevegési ügyességével egész társaságot is képes derűltségre hangolni, de a kinek se szíve, se esze, se jelleme nem tarthat igényt komolyabb becsűlésre. Gondolatban sem mérte magát véle össze, és erkölcsileg sokkal alantabb állónak tartá, hogy sem bármely érzelmes okos nőre nézve veszélyes lehetne. Az erő, a jellem önérzete volt ez, a léhaság a semmiség irányában. Legkisebb aggodalom nélkűl hagyta tehát őt Leóna termében, valahányszor napi gyalogsétáira, vagy lovagolni ment ki. És mégis, Kisteleki hosszabb ittléte kellemetlenűl nyomta őt, mert bántotta s bizonyos feszt idézett elő a báró gondtalansága, melylyel a fogadói játék-ejet és tartozását soha sem említé s Bergnek — ki saját házában a kényes ügy kezdeményezésétől

vonakodott — nem nyujtott alkalmat a nevével beirt fehér lap visszaadására vagy megsemmisítésére. «Ha ő feledi, s mintegy nem is történtnek tekinti a dolgot, én nem fogom neki említeni» — gondolá Berg, ki az ötvenezer forint visszafizetésére soha sem, s most annál kevésbbé számolt, mert időközben a doctortól hallá, hogy Kisteleki Párisból visszatéret utolsó ősi birtokát is eladta, s adósságai kifizetése után tiz-tizenkétezer forintot tehet — tárczájában hordott összes vagyona.

A csaknem naponként ellátogató doctor szívből gyülölte Kistelekit, s érzelme nem is maradt viszonzatlanúl. Az élelmes kis ember a gyanú éles látásával fedezte fel a Leóna kedélyében napról-napra növekvő háborgást; de minden, a mit tehetett abból állt, hogy a báró láb-baját a valónál csekélyebbnek s gyógyulását előrehaladottabbnak mondá csak azért, hogy a beregi pusztán mulatás ürügye megszűnjék; mig viszont Kisteleki e cselt átértve, lábfájdalmát a valónál nagyobbnak állitá, a botmankó használásáról épen ezért nem mondott le s átkozta magában a szemfüles doctort, kinek argusszemeit menthetlenűl magán találta, valahányszor, a kevésbbé óvatos másodperczekben, tekintete Leónáéval a kelletinél hosszabban olvadt össze, vagy ha egy album, hangjegy, patience-kártya vagy egyéb csekélység átnyujtásakor — kezeik érintkezését észrevétlennek hitték.

A sérülés napja óta igy folyt le két hét; Kis-

teleki végre kénytelen volt letenni mankóját s megköszönni a háziurnak annyi szivességét. Egy este a kandalló előtt, másnap délelőttre lőn kitűzve távozása akkép, hogy Berg maga viendi vissza, s adandja át a szentgyörgyiektől két hétre lefoglalt vendéget.

Berg Lajos korán kelő ember és szenvedélyes gazda volt. Rendesen naponként, mire a reggelihez összegyűltek, ő már egy-két órai lovaglásból vagy gyaloglásból tért meg. A Kisteleki elutazására kitűzött napon ís korán kiment már, s ez utolsó reggelen tűnt fel neki Leóna viseletében egy — nem gyanúra még, se kételyre, hanem érthetlen s mindenesetre kellemetlen talányra okot adó mozzanat.

Hosszu sétájából sietve tért haza felé, midőn a park egy kis nyilásán át, mely több száz lépésnyi távolságból ép a lak homlokzatát mutatta, az oszlopzatos tornácz előtt Leónát és Kistelekit látta egymás mellett sétálni, s a kézmozdulatokból itélve, beszélgetni. Ennél semmi sem lehetett természetesebb; a ma elutazandó Kisteleki korábban kelve elébb jelent meg; vagy talán ő késett volna el s várat magára! Valóban, mindjárt kilencz az óra. — A kertudvarra érve, ott senkit sem talált, se a tornáczon, se az ebédlőben, hol a reggelire terítve volt. Pár percz mulva Leóna jött s szives csókkal üdvözölve férjét, kedves csengésű hangján kérdezte, hol s merre járt. Mindjárt erre más ajtó nyilt, s a belépő Kiste-

leki: «Jó reggelt! jó reggelt bárónő!» szavakkal kezet nyujtott Bergnek és Leónának, mint a kik tegnap óta most látják egymást először. És Leóna nem figyelmezteti a tévedésre, hogy hiszen csak az imént beszéltek, sétáltak együtt — s természetes modorral viszonozza a köszöntést... Berg szédűlni érzé fejét. Vagy tán szemcsalódás lett volna? Nem, nem; tisztán, világosan látta imént nejét és vendégét a tornácz előtti kerti úton. Mi ok lehet ennek eltagadására? Esze megállott.

A reggelizés s a reá következett óra szokottnál bágyadtabb s akadozó társalgás közt mult el — Berg sehogy sem birt megválni a megfejthetetlen kis árulás eszméjétől, minőt az ő mindig egyenes; nyilt és őszinte Leónájától még soha sem tapasztalt. Tiz órakor a fogat előállott, Kisteleki bucsúzott s a folyvást tépelődő Berg, csak pár óra múlva, midőn az események a talányt borzasztó gyanúvá érlelék, eszmélt e bucsúzás apró körülményeire. Most, távozó vendégét felsegíté a hintóba, melléje ült s az útközben néhányszor megkisérlett beszélgetés minduntalan fennakadt.

Hallgatag, csaknem komor hangulatban érkeztek Szentgyörgyre. — Az urak mind a nyúlkopókkal mentek ki a csávási tanya felé, — jelenté a komornok — a méltóságos grófné az ablakból látta nagyságtok érkezését, s a virágcsarnokba jő le elfogadni. — De Kisteleki újra beállt lábfájdalom oka vagy ürügye alatt szobájába vonúlt, s így Berg egyedűl ment a lanyha légű vi-

rágcsarnokba, melynek márványkoczkás talaját most vastag puha szőnyegek fedték. Melanie grófné jöttét várva, mindjárt a benső bejárásnál egy karszékbe ereszkedett, mely néhány kádasnövény sürű lombozatától eltakarva, kis lugost képezett. E rejthely mellett csigalépcső vezetett le a felső emeletről.

Alig foglalt itt helyet, midőn a kastély homlokzatának alsó részét elfoglaló csarnok előtt lódobogás és kavics recsegése hallatszott, a mint ezt érkező és megálló paripák patkói tiporták. A kivűlről nyiló ajtó feltárult és —

— Ah ça! Kisteleki végre tehát megérkezett a kellemes fogságból! — szavakkal egy nő lépett be, ki bal kezében lovagostorát, a jobban pedig hosszan lefolyó lovagőltönyének uszályát tartotta.

— Gyógyúlt fővel, de alkalmasint annál betegebb szivvel! — szólt Irma grófné kisérőinek egyike.

— Pedig a recidiva veszedelmes! — jegyzé meg a második, kit a szoborként helyéhez tapodó Berg — hangjáról Kartaynak ismert fel.

— S a szép Béla valóban képes lehetett egykor komoly lángokra? — kérdé nevetve a lovagnő.

— A «komoly» szó gyönge, grófné, — felelte Kartay éles hangja; — őrült, valóságos őrült volt ő szerelmében; e szivviszonyt Bécsben mindenki nyilt titokként beszélte; én akkor még a gárdánál szolgáltam s Béla nem is tagadta előttem,

hogy roppant esztelenséget fog ugyan elkövetni, de elveszi Leónát; szerencséjére vagy szerencsétlenségére azonban a közbejött események — —

Berg e pillanatban vállának érintésére rezzent fel — a csigalépcsőn leérkező Melanie grófné ruhájának suhogását nem is hallá, annyira leszögezé figyelmét a verandában folyó beszéd.

— Itt van ön ritka madár? — szólítá meg a grófné — jőjjön csak, adjon számot, miért oly fukar látogatásaival, miért nem hozza el Leónát?

Berg gépileg kelt fel és követte Melaniet a virágcsarnok előterébe, hol a beszéd rögtön másra fordúlt, s Irma comtesse előadta, hogy az első nyúl elvesztése után nem volt kedve második futamra a csipős szélben, testvére és Kartay pedig oly szivesek voltak haza kisérni őt a vadászatról, s megérkezvén hallották a komornoktól, hogy Berg úr visszahozta az invalidust. Hogy van a kedves — kedves Leóna? — kérdé melegen Irma.

Berg parázson állt, szórakozottan beszélt s félóra mulva a világ legnyugtalanabb, legizgatottabb kedélyű embere kocsizott vissza a beregi puszta felé.

VI.

Most már tisztán állott előtte a tornácz előtti találkozás eltagadásának oka. S több mint valószinü, hogy ezen alakoskodás nem az első volt. A felzaklatott gyanú forgószél gyanánt vitte

vissza emlékét a közelmúlt napok eseményeire, s az akkor fel sem tűnt apróságok hirtelen színt, testet, sebző élt nyertek. Tehát nem csupán aristocraticus szokásból nevezték egymást keresztnéven, s ha a Béla és Leóna után a «bárót» vagy «bárónőt» néha csak hirtelen kapták oda: e rangczímzés az egyedűllét meghitt óráiban bizonynyal elmaradt. Tehát a Kistelekin eleinte észrevehető elfogúltság nem — mint hitte — a pénzbeli kötelezettség nyomasztó érzésén alapúlt. Tehát Leóna még e mindenben jártas világfinál is ügyesebben tudott színlelni, midőn Kistelekit csak a vendéget megillető nyájasság — de különben a közöny látszatával fogadta; és színlelt akkor is, midőn később előtte — férje előtt, az első nyájasság helyett csaknem a hideg egyhangúság felvett szerepét vitte a vendég irányában. Tehát a brühli várrom rajza, melyen a vadvirágok közé oly elmésen van rejtegetve az összefonódott BL betű «Bélát és Leónát» jelent. Tehát a sonnambulai párdal régi boldogság viszfénye gyanánt vetett Leóna arczára a kigyuló pirt. Tehát — tehát — és ezer gyötrő következtetéssel kínozta magát a hánykódó lélek, visszamenve a végzetteljes két hét első perczétől az utolsóig, midőn a szokottnál halványabb Leóna (s ő erre csak most eszmél!) a kevés szavú bucsúzás után oly hirtelen fordúlt be a tornáczról, s be sem várta a hintó elrobogását. Tehát ezt csak felindulásának elrejtése végett tette, s a hosszabb érzékenyebb bucsúzás

már elébb, az eltagadott reggeli találkozáson történhetett?!

— Szentséges Isten! és ezt Leóna, az én angyali ártatlan Leónám tehette, kinek szűzies tiszta lelkében, mint egy nyilt könyvben olvasni véltem! És mégis volt e könyvnek egy rejtett lapja, melyen a hitszegés bélyegbetűje káromlássá változtatja a szentirásul vett többi tartalmat! — Berg, a haza felé gördülő hintó szögletében összerázkódott e lidércznyomású gondolatra, mely hivő nemes szivének szent vallását kiméletlen marczangolta össze.

A lombjaikat hullató magas fák közt ott fehérlett már a beregi lak, s túl rajta az ősz leereszkedő ködében a park sürű tömege felhőként sötétlett. Mily könnyű, vídám, vágyó szívvel sietett máskor a kedvelt otthon felé — most halálszomorú kietlen volt a táj; a hintóból széttekintő rettegett a megérkezés perczétől s inkább vágyott az érzéketlenség örök honába.

A hintó kerekei a kertudvar kavicsán recsegtek — Leóna évek szokása szerint a tornáczra jött ki fogadni férjét. Berg Lajos, mintha őt magát nyomná a bűnsúly érzete, alig mert nejére nézni; egy futó pillantással azonban látni vélte, hogy Leóna arcza, vídámságot igyekszik rá erőltetni, nagyon halavány, s hogy szemei, bár most kényszerű mosolyra állnak, iménti könnyek nyomait viselik. Berg az önmagát fegyelmezni megtanúlt ember nyugalmával csendes szelíden kér-

dezé nejét hogyléte iránt. Leóna csakugyan migraint panaszolt, mely miatt különösen homloka és szemei szenvedők. Férje kérte őt, követelte, hogy tüstént szobájába menjen nyugodni, mint ezt hasonló bajában mindig tenni szokta. Lelkét pillanatra megkönnyűlni érzé, a mint engedelmeskedő nejét a mellékszoba ajtaja elfedé. Egy felszakadó sóhajtással hosszan búsan nézett utána. «Szegény, szegény asszony!» mondá keserves mosolylyal.

A feladott ebédet majdnem érintetlen vitték ki előle; Szentgyörgyön bőven reggelizett — mondá, hogy a cselédség előtt ne legyen feltünő. Délután lovát nyergelni parancsolta. Gyorsügetve indúlt vágtatva tűnt el a lovász szemei elől, ki este a lihegő paripáról habtajtékot s fölsebezett oldalairól vért törült le. Berg feleségéről tudakozódott. A nagyságos asszony még délben lefeküdt — mondá a szobalány — s épen most kezd aludni. Nyugalomra van szüksége, maradjon kérem mellette; utasítá a leányt Berg s irószobájába ment, bezárta maga után az ajtót, egy karszékbe vetette magát, s nyitott szemekkel órákig mozdúlatlan ült, míg a holdnak az éji ködön átszürődő bágyadt fénye a szobát félig megvilágítá. Felkelt ekkor s hajnalig járt fel és alá. Regények hősei egy ily éj alatt rendesen megőszülnek — Berg nem őszült meg, de a mint az első szürkület kétes homályában szemei esetleg egy tükörre téved-

tek, visszadöbbent a reá meredő idegen arcz dúlt vonásaitól.

Komolyszelíd lelke, mint a nyugodt mély folyam, e kínos éj viharán szilaj hullámokkal rohant egy ismeretlen végczél felé. A háborgás az eddig rejtett mélyből majd a Kisteleki iránti gyűlölet iszapját, majd Leóna keserű szánalmát, majd ismét az önvád késő szemrehányásait hozta a felszínre, a szétzúzott boldogság sötét romjai közt. A fájdalom néha meg-megpihent a múltnak önkénytelen feltoluló képein; mint a halálraítélt el-elmerűl a gyermekkor, a szülői ház, a szerető anya mosolygó emlékébe, míg a szív egy kínos dobbanása az iszonyú valóra riasztja. Berg lelki szemei előtt megjelent a szentgyörgyi kertben először látott Leóna, kit ő a leggyöngédebb s legforróbb érzelmek összegével — mint gyermek a beczéző anyát, mint apa az egyetlen leányt, mint erős férfi a védelmére bizott gyönge hajadont — vakbuzgón, imádásszerűen szeretett, kinek boldogítására — szavakkal soha ki nem mondott, de a szív legbensőbb rejtekén élő esküt tőn, s ki most ép oly boldogtalan, mint ő maga...

Hogy is lehetett oly önhitt, hogy Leóna — hogy általában egy nő boldogításában bízhatott? — kérdé gyötrelmes tépelődése. — De hát nem volt-e mégis boldog Leóna a legutóbbi időkig? Nem, nem volt; mert nem szeretett, csak hagyta magát szeretni; mert folyvást egy megfojtott szenvedély temetőjén járt; mert csak kimélő

részvétből színlelte a nyugalmat, mit az ő rövidlátása holdogságnak vett. Mindegy! szólalt fel benne a természetes önzés, hiszen e hit üdvét alkotá, s ez ma is élne még, ha Kisteleki — —

— Be se végezte a rögtön csömörletessé vált eszmét, s a szánandó koldúsra gondolt, ki őrültségében magát királynak s fején a kalaprongyot ragyogó koronának tartja. E perczben csak azt érzé, hogy Kistelekit gyülöli, hogy vérében nyomorúltan fetrengve szeretné látni. S nem érheti-e ezt el? Csak tőle függ s a szerencsés esélytől. Kard vagy pisztoly, mindakettő jó eszköz erre. De ezzel meg lesz-e oldva a csomó? Nem, csak az állati vad boszú lel kielégítést; de akár Kisteleki, akár ő esik el, Leóna elől a megnyughatás esélye is örökre elveszett.

A boszú, a gyűlölet epéje fölött fokonként ismét az a mély fájdalomérzet nyert uralmat, melynek tátongó örvényébe csak a föltétlen bizalmában csalódott szív merülhet. Ösztönszerű törekvéssel keresett enyhülést, útat, módot, mely a körüle összecsapó hullámokból kivezessen; kereste az elvesztett boldogságot, mint a köznapi életben az elveszett kedvencz tárgyat többször is keressük szokott helyén, bár tudjuk, hogy nincs ott, hogy többé meg nem találhatjuk.

Gondolt arra, hogy Leónával gyöngéden, kíméletesen, a megbocsátó szív legkisebb szemrehányása nélkül fog szólani. Leóna szemeiből a megbánás könnyei törnek elő majd, odaborúlva

némán esd bocsánatért és — és — ő majd azzal a tudattal emeli föl, hogy az áldozat övé, de megtagadott szerelmével másé a szív. Soha! soha! inkább száz halál, mint Leóna kicsikart vallomásának könnyeit látni. E jelenet örök válaszfal gyanánt emelkednék bánatos lelkeik közt.

S e válaszfal nem fog-e ép úgy fennállani, ha e gyászos titok leple örökre érintetlen marad? Ki tudja, a hegesztő idővel nem tér-e vissza — ha nem is a mennyország, legalább a limbus nyugalma? De nem valóbbszínű-e, hogy e feszült viszony az idegenséget napról napra fokozandja, s Leónában hideg közönyt, végre talán gyűlöletet fog kelteni álmodott boldogságának gátja iránt? Kisteleki újra megjelen, s ő — a férj — a pokol kínjait ismételve szenvedi át...

A szédült önfeledség egy rövid perczében arra is gondolt, kogy Kistelekivel nyiltan fog beszélni, s a nevét viselő fehér lapra azt a kötelezést irandja, hogy az aláírott soha sem közeledik.... Keserű gúnykaczajjal lökte vissza a megútált eszmét, s helyzete szánandóságát onnan mérte, hogy ily férfiatlan nyomorúság csak egy másodperczre is mert előtte megjelenni, s őt menekvéssel kínálni.

Menekvés? lehető-e ez, s hol és miképp? A megsemmisűlésben. Ez volt mindig az utolsó következtetés, valahányszor a hánykódó hullámok egy-egy perczre feltűnő szigeten átcsapva, tovább kavarogtak.

S miért is keresem én a menekvést? gondolá — hol van az megírva, hogy én boldog legyek? számtalan ember van, ki egy perczig sem volt az, de egyetlenegy sincs, kinek boldogsága az én elrabolt üdvömhez volna hasonlítható. Telhetetlen szívem mért lázongjon tehát a végzet ellen, melynek választottja voltam, habár az adott üdvet egy csapással kárhozattá változtatta? Megesküvém, hogy Leónát boldoggá teendem — s ha általam nem lehetett azzá, úgy esküm csak megsemmisűlésem után teljesűlhet. S e lehetőséget nem szabad elzárnom előle, kit önzésem és önhittségem magammal rántott e meredélybe.

De — emelkedtek a kételyek — teheti-e őt boldoggá e könnyelmű, jellemtelen világfi? Vagy talán csak az én gyűlöletem süti reá a jellemtelenség bélyogét, s bűneit a társadalom nem is tartja bűnöknek; hiszen közkedvességben áll, szeretetreméltónak mondják, s csak én vagyok iránta igazságtalan, ki hitvány, semmi embernek ismerem. És ezzel lehetne boldog az én — az én Leónám? — Ezzel. Mert szereti s a boldogság a szeretetben van.

Az erős férfi meggörnyedt, megnyögött e gondolat irtózatos súlya alatt, de a legyőzött kinban elhatározásának első csirája fogamzott meg.

Mindegy — folytatá — csak boldog legyen; ki által, az mellékes dolog. Nekem nem szabta útjában állanom, s ezért meg kell semmisűlnöm, meg kell halnom — reá s a világra nézve. Oh

mily jó pihenés esnék a sírfenéken; egy golyó véget vetne e tenger szenvedésnek, de az öngyilkos férj rémeszméje kisértő árnyként állana Leóna minden lépte elé, s neki boldognak kell lenni, vagy legalább én tartozom mindent elkövetni, hogy az lehessen. Nyomorúlt életem végzetes feladata ez. Ez — és a boszú, ha a mennyei üdvösség csorbúltan hullana ki a reá méltatlan kezéből...

Az elhatározás e pontjára vergődve, csillapúlt a hánytvetett lélek, s a váltakozó szenvedélyeknek a partokon túlcsapó hullámai lassanként egy mederbe kezdtek összefolyni. A lemondás sírhideg medrébe, mely a sivár jelenből reménytelen jövőbe visz. De mégis jövőbe, melynek — bármily színetlen és rideg, van láthatára. S ő e láthatár szélén ott látta magát Texas egy jól ismert prairiején, melynek földét az ő ekéje túrta fel először, s melynek földében sírját más fogja megásni.

Terve szálainak összevonása közt lepte meg a viradat. Csendesen ment ki ekkor a hátsó udvarba, lovát felnyergelteté, s a lovásznak annyit mondott, hogy Bogyoszlóra megy be, honnan csak este felé fog visszatérni.

VII.

A megye központi városában Bogyoszlón lakó doctort nem az lepte meg, hogy Berg ily korán

(a doctor épen öltözködött) nyargal be udvarára, hiszen a korán kelő gazda nem egyszer találta még ágyban: hanem meglepte őt a különben oly életteljes vidám arcz halálsápadtsága, az ajkak körűli reszketegség s a maroknak a szinte görcsös kézszorításkor érzett száraz forrósága.

— Baj van? — kérdé röviden, balsejtelemmel szögezve Bergre szemeinek kémlő, de részvétteljes tekintetét.

— Nem gyógyszerért jöttem; — felelte csendesen az érkezett, s az ércztelen hang tompasága még inkább megdöbbenté, s felvillant első sejtelmében megerősíté a doctort. — Mára vendége leszek kedves barátom; — folytatá kis vártatva, — s minden a mit kérek: pár órai háborítlan magány és irószerek.

A doctor válasz helyett dolgozó szobája ajtaját tárta fel, s kézintése a benső oldalon lévő zárra és kulcsra nyiltan jelenté, hogy e szobát egészen rendelkezésére bízza. Ezzel betegei látogatására indúlt s körútjából — úgymond — csak déltájban fog visszatérni. Meg volt győződve, hogy Berg homlokán a nem természetes derűlt, hanem erőszakolt marczona nyugalom borzasztó vihart előz vagy követ; de sokkal jobban ismerte vendégét, s másrészt sejté is a viszonyokat, hogy sem egyetlen kérdéssel is sértse a helyzet gyöngédségét. Mi szándékot forgat Berg, nem képzelhette; de tudta azt, hogy a határozott lelkű férfi lépése most egy vagy több élet sorsának koczkáját veti

el — s tünődő izgatottsággal, melyet betegei közűl néhány észre is vett rajta, végezte látogatásait.

Mire haza tért, vendégét mellén összefont karokkal a szobában fel s alá járva, és annyira elmerűlve találta, hogy nem is tudott a vállán csicsergő szelid kanári madárról, mely a szobában szabadon röpkedve, most a reá nem is ügyelő bús ember válláról, hazaérkezett kegyurának feltartott kezére szállt. A kis madár barnás búbja, s a doctor tömött szemöldjei — meglepő hasonlattal árnyalták el az apró szemeket.

Berg az iróasztalhoz vezette a doctort, s egy összehajtott és boritékba foglalt iratra mutatott. A borítékra e három szó volt irva: «Berg Lajos végrendelete».

A doctort egyszerre mondhatlan aggodalom fogta el, s ennek első zavarában egy kérdést merészlett, melynek félig enyelgő hangot óhajtott volna adni.

— Tisztelt barátom — szólt — én az ön testi lelki ritka ép erejéről jót állhatok, s ön mégis úgy tesz, mintha közelgő halálra — —

— Vagy legalább mindazon emberi eshetőségre gondolnék, melyek hosszú útra készülő előtt állanak; — vágott szavába csendes, de biztos hangon Berg, s kis szünet után folytatá: — Amerikába útazom, hová régi kötelességeknek csak személyesen lehető teljesítése szólít, s ki tudja — mondá a mosoly gyenge árnyával — nem csap-e

össze hajóm fölött az oczeán, vagy nem skalpoznak-e meg az indiánok? Ez okból irtam meg végrendeletemet, melyet a központi hatóságnál fogok letenni. Kérem jőjjön velem, mint a nevöket aláirandó tanúk egyike.

Berg feleletet sem várva indúlt, a doctor szó nélkül követte; tudta, hogy hamarább kimozdít helyéből egy sziklabérczet, mint ez embert egyetlen szó nyilatkozására birja, ha bizalma nem önként tárúl fel. A tanúk aláirásával megerősitett, s a hivatal és Berg pecsétjével lezárt végrendeletet a központi hatóság átvette, s az átvételről elismervényt adott.

— Kedves barátom — szólt hosszabb hallgatás után Berg, midőn a doctor lakására visszaértek — az átvételi okiratot ön gondviselésére bízom. Tartsa magánál, s ha nem volna többé alkalmam visszatérni, használja fel. Feleségemnek — Leónának, a bekövetkezhető döntő perczig ne említse a végrendelet létezését; felesleges aggodalmat okozhatna neki. Ellenben sziveskedjék őt holnap meglátogatni s rögtönzött távozásom miatt azzal megnyugtatni, hogy nem éreztem magam elég erősnek se a bucsúzás fájdalmára, se az ellentállásra, ha velem jönni, s a hosszú téli út fáradalmait, veszélyeit megosztani követelendé. Mondja, hogy halaszthatatlan kötelesség visz Amerikába, a texasi prairiekbe, hol több évet töltek. Mondja, hogy leveleimet veendi, s hogy visszaérkezésem tavaszra, vagy még későbbre — bizonytalan

időre esik. Igyekezzék megnyugvást önteni szivébe, s bocsánatát kérje nevemben e rendkivűli tettért, melynek indokait sem fejtegethetem.

A doctor megszomorodott lelke ez indokok fővonásait most már oly tisztán látta maga előtt, mint a reá tekintő Bergnek fájdalmas szelid vonásait. Életét tette volna rá, hogy Kisteleki és Leóna, hogy a megbántott szerelem s feldúlt boldogság forog az iszonyú játékban, csupán Berg titkolt szándékának végpontja iránt nem volt képes magát tájékozni.

— S e végzetes út önnek jól átgondolt, megmásolhatatlan határozata? — kérdé nyomatékosan.

— Jól átgondolt megmásolhatatlan határozatom és — erkölcsi kényszerűltségem; — felelte szilárdan Berg. — Ne tartson tőle doctor, nem ölöm meg magam. Valósággal Amerikába megyek, s nem is a visszatérés reménye nélkül. Lehet azonban, hogy ottmaradásom tartósabb lesz. Ezen esetre, bizalmas természetű kérésem önhöz ez: ha hat hónap alatt nem térek meg, ön a jövő évi julius, s azontúl minden hó elsején levelet ír «Mr. John John-nak» czímezve New-Orleansba, s e levélben a házam és — legközelebb hozzám tartozóim életének, az őket érdeklő eseményeknek és körülményeknek hű rajzát adja. S e leveleket John Johnnak még akkor is pontosan megküldi, ha az én halálomról nemcsak hír, hanem minden kételyt kizáró hiteles okirat is érkezett. Igér-

heti ön nekem, hogy ezt megteendi, s mai beszédünk titkát örökre megőrzi?

A doctor megragadta Berg kinyújtott kezét, s oly hévvel oly indulatosan rázta meg, hogy ez beszélő tanúsága volt mind föltétlen készségének, mind pedig annak, hogy Berg titkából megértett annyit, a mennyit ez maga kivánt elárulni.

— Köszönöm, kedves jó barátom; köszönöm kimélyes hallgatagságát; — szólt Berg nem minden megindulás nélkűl — s most Isten önnel, hosszú, talán nagyon hosszú időre; látogassa meg őt holnap s ezentúl minél gyakrabban; legyen őre, védője, tanácsadója! — Az egymás lelkében olvasó két férfi hosszan, mintegy a benső érzés kifejezésével rázott egymással kezet, s a hirtelen elsiető Berg meg sem engedte, hogy a doctor a szobából is kikisérje.

A rendesen jókedvű és étvágyú doctor rég űlt le ily komor hangulatban ebédjéhez, nem ízlett az étel, zsémbeskedett, még csevegő kedvencz madarát is mint tolakodót űzte el magától, s a Berg és Leóna közt történhetett szakadásról százféle képet alkotott tépelődése.

Ezalatt Berg messze járt, s gyors léptekkel metszé át a Bogyoszló és beregi puszta közötti térséget. Lovát, mely a tegnapi zaklatásban megsántúlt, de a baj jelét csak ma reggel idejövet adta — a doctor istállójában hagyá hátra, s kemény gyalogló létére, minden habozás nélkül indúlt és ment rövidebb ösvényeken pusztája felé,

pár óra alatt a park legutolsóbb s ép azon részéhez ért, mely fallal még nem, csak árokkal és élő sövénynyel volt kerítve; átkelt ezen, s a park lombhullató fái közt haladva, a tó felé tartott, mely vizének pótlását a medrén mintegy átfolyó pataktól nyerte.

Gyönyörű nap volt, mely meleg sugaraival s felhőtlen egével november közepe helyett májusnak vallhatta volna magát, ha a tó tükrén elszórt sárga-piros levelek, a bele tekintő szomorú fűzek meztelenülő karja, s a gledyceáknak földön heverő hüvelyes gyümölcsei az eltagadott kort rögtön meg nem hazudtolják. A völgymélyületből, hol a tó pár holdnyi öbölben állt, szegélyező sürű facsoportak emelkedtek ki, s elfedték a már nem távoli lakházat. A tóhoz levezető lépcsőzet alatt néhány különféle alakú könnyű csolnak volt leczövekelve; fenn a parton három összehajló óriási hárs alól csinos kioszk mosolygott ki, nyaranta a legkiesb enyhhelyek egyike.

Berg a kioszk előtti nyírpadra ült le, s az itt töltött boldog órák emléke kínosan sajgott fel szivében. A szelid tájkép azonban, a derülten mosolygó ég, az erdőt tavat szépen világító napsugár, a méla csend, a fáradt tagjainak öntudatlan jól eső pihenés: mindezek együttes befolyása jótékonyan hatott nyomott kedélyére, s ha nem is könnyité a súlyt, de elviselésére ruganyosabbá edzé a lelket.

— S ha ő néhány nap múlva, megbánó töre-

delmes szivvel utánam — felkeresésemre jönne? Vagy ha visszajöttömet várva, a csalárd szenvedélyt kitiltaná keble szentélyéből s gyászt öltene a szerető férjért, kit — legalább becsülnie kellett? Ha az első levél azt jelentené, hogy a világtól elvonúltan, zárdaszerű magányban él? Ha egy év elteltével minden levél hasonló tartalommal érkeznék, s neve Kistelekiével soha sem volna együtt említve? Nem térhetne-e vissza minden?... Soha, soha. Oh gyarló gyenge sziv, mely nyomorában az alamizsna árnyéka után is kapva kap. Miért ringassam magam csalálmokba? Ó szereti azt az embert; őrülten, ellenállhatatlan varázstól ragadva szereti; különben nem lehetett volna árulásra képes ellenem.

— De végre hol vannak ezen árulásról a döntő, megczáfolhatlan adatok? Kartay fecsegése nem lehet-e merő rágalom vagy képtelen nagyítás? S ha évek előtt lángolt is az ifju leányka ábrándos szíve, követelhetém-e, hogy az első gyöngéd érzelmet én költsem fel benne? Nem lehető-e, hogy az első regényes szerelem álma, a későbbi éveknek — oh ha nem is eszményi boldogságában, de legalább nyugodt folyásában szétfoszlott? S mi az, mi engem az ellenkezőnek oly makacs hivésére jogosit? Az eltagadott találkozás? Talán csak túlgyöngédségből nem akarta a szemtelent meghazudtolni, holott a tolakodót hidegen utasítá vissza. S többi következtetéseim? Nem lehetnek-e szintoly alaptalanok, s első példája volnék annak,

hogy a felzúdult szenvedélyek árja, a féltés, az elkeseredés, a higgadt észt is elvakitja s tévútra viheti? Hátha Leóna szokatlan viseletem s bucsú nélküli távozásom miatt e perczben legnyugtalanabb?

A lemondásával küzködő lélek, saját elébbi érveinek édes megczáfolásába fokonként beleálmodta magát, mint a síralomházi rab is oly örömest hiteti el magával, hogy lehetetlen kegyelmet nem nyernie.

Egyszerre, élénk társalgás — férfihangok közelgő zaja riasztá fel. A tetten kapott vagy üldözött bűnös rugékonyságával szökött a kioszkba, az ajtót magára zárta, s a kulcsot levonta. Érzé, hogy e perczben kínszenvedés volna bárkivel találkoznia — s a közelgők csak szentgyörgyi látogatók lehetnek; mintha Kartay éles hangját hallotta volna kiválni. Benn a sötétre zárt kioszk zugában lehetetlen őt felfedezni — míg ő a kis ablak redőnyein át a napfényes tópartra kiláthat

Az útkanyarodásból kibukkant beszélgetők nemsokára a kioszk elé értek. Az első pár Kartay és gróf Szentgyörgyi Kálmán volt, ki azonnal a tóhoz vezető lépcsőzeten sietett le, s mint Berg a hablocscsanásból itélheté, egy csolnakba ugrott.

— Ime Kartay — kiáltott fel alólról a gróf — ez itt az a kis ügyes naszád, melyet oly régen óhajtok látni és megkisérleni. Berg ezt egyetlen százados fa törzséből készíttette, ama lélekvesztők mintájára, melyeken a Chochtaw-indiánok a Red-Riveren egész a Misisipiig merészkednek le-

csúszni. Jer, fogd az evezőt, forduljunk egyet a tavon. Kedves Leóna, nemde megengedi, hogy bebizonyíthassuk indián ügyességünket?

Berg nem láthatá meg nejét, kihez e szavak intézve voltak, kinek tehát közel — itt kell lennie. Kartay a grófhoz a naszádba ment le, s mindjárt erre az evezőlapát távolodó cadenziái hallatszottak. Aztán a redőnyös kis ablak előtt két alak ment el: Leóna és — Kisteleki. Ez utóbbi elfojtott szenvedélyes hangon beszélt, de csak egyes emeltebben mondott szavai, mint — «e háborítlan drága percz» — «az elveszett és újra feltalált» — «a szív örök jogai» — voltak hallhatók, míg a távozással érthetlen mormolássá folyt össze a beszéd. E mormolás egyre gyengébbé, majd ismét erősebbé kezdett válni, mi a kioszk előtt fel- és lesétálók visszafordúltát jelenté. Berg lélekzetét fojtotta el, s feszengve lüktető szivére szorítá kezét.

— — — tagadja el, hogy valaha ismertük egymást; — tagadja el, hogy szíveink össze voltak — össze vannak forrva most is; hazudja hogy boldog; űzzön el magától hidegen, irgalmatlanúl; hiszen ezt a társadalmi fogalmak által koholt kötelességérzet parancsolja, s ön e fogalmakhoz képest példás, jeles — de előttem szívtelen nő leend, ki merev elveiért velem együtt önmagát is — —

— Ne sértsen Béla és hallgasson meg, — szólt közbe Leóna, legnagyobb felindulást tanú-

sitó, s e miatt annyira elváltozott hangon, hogy Berg erről talán meg sem ismeri, ha az ablakredőny nyílásán át nem látja őt Kisteleki mellett, a mint a párbeszéd közben tőle alig pár lépésnyire megállottak. A csolnak a tó kis öbleinek egyikébe fordúlva, eltűnt szem elől ; a nesztelen csendben minden — bár csendesen ejtett szó tisztán hangzott.

— Nem tagadom meg a múltat, nem a jelent ; megtagadhatom-e szívemet? — mondá kis vártatva Leóna. — Ez öné volt — öné most is — —

Kisteleki megragadta s csókkal halmozá a kis kezet, mely ellenkezés nélkűl maradt az övében. Berg tigrisként előrohanni s a csábítót helyben megfojtani készűlt — midőn Leóna ismét megszólalt, s ő bűvölettől lekötve, nem moczczant többé helyéből.

— Igen Béla, én szerettem és szeretem önt ; akkor a mennyország üdvének teljes hitével, most a fájó lemondás — —

— Ne e szót, e kegyetlen iszonyú szót Leóna, mely őrültségbe, kárhozatba visz — —

— Az akkor és most között válaszfalat vont végzetem — folytatá feltörő sóhajjal s könnyben úszó szemekkel a szép nő, mialatt kezét csendesen elvonta a csókoló ajkak elől — tiszteletreméltó szent válaszfalat, melyre a gondolat is vádoló remegésbe ejti lelkemet.

Az evező locscsanása e pillanatban a csolnak

újra megjelenéséről adott jelt, s a beszélgetők tova indúltak.

— És én nyomorú volnék, ha ezen angyali lelket az örök remegés kínjai közt hagynám, s a válaszfalon átemelni — — Ezek voltak az utolsó szavak, miket Berg még hallhatott.

Mire visszatértek, a csolnak épen a lépcsőzethez kötött ki, s Kisteleki e csaknem súgva mondott szavakkal végzé indulatos beszédét: — holnapután véghatározásodért jövök, Leóna.

Szentgyörgyi és Kartay nevetve beszélték, hogy az indián naszád kevés hián felborúlt velök; majd — arra emlékezve, hogy öt órára Szentgyörgyön kell lenniök az ebédnél, s négy óra már elmúlt, mindnyájan a lak felé sétáltak, az útkanyarulat bokrai nem sokára elfedték őket, beszélgetésük zaja is elhangzott — s a magány előbbi méla csendje visszatért.

Berg Lajos, midőn a kioszkból kilépett, hoszszan tekintett el a nyájas tájképen, mintha most bucsúznék tőle örökre.

— Neki boldognak kell lennie; dőljön el tehát a válaszfal, mely őt a boldogságtól elzárja! — mondá, s a tó túlsó szélén álló szomorú fűzek közé ment, hol egy sírhalmocskának márványkeresztjén a kúszó repkény félig elfedé e szavakat: «A mi kedves kis Leónánk emlékének».

Esteledett már, midőn határozott léptekkel indúlt a kertudvar felé.

VIII.

A kandallótűz fel-fellobbanó lángjai piros fényben játszottak a félhomályos szoba árnyain, s Leóna halvány vonásain, ki merőn a tűzbe nézve ült a kandalló előtti karszékek egyikében. Egyedűl volt, de körülrajongva a lelkét tépő ezer kétség, az óriási vonzerejű szerelmi varázs s az önvád küzdő rémeitől. Azt a döntő perczet élte, melyben az első lépés elé torlaszt emel a jobb indúlat. Egyszer túl ezen — s a meredekké vált torlaszon át nincs többé visszatérés; ellenben virágos út lejtője visz a bizonyos bukásba.

Oly fáradtnak, oly kimerűltnek, oly megtörtnek érezte magát; ereiben lázasan keringett a vér; a kandalló izzó vörös parázsát időnként feketévé látta válni. Behúnyta szemeit, s ezek sötétében Kisteleki deli alakja férje szomorú arczává s ez ismét százféle torzképpé változott. Feltekintett, hogy elűzze a kellemetlen látványt, s a párkányzat fölötti tükörben saját arczának körvonalaival találkozott. Az önvád e perczben győzelmesen emelkedett ki a harczból.

— Szent Isten! tehát ennyire jutottam, — sohajtá mintegy felijedve — ennyire súlyedtem, hogy jogosúltnak vélheté magát irányomban ily ajánlatra? Ez tehát a büntetése a merész játéknak, melyet ártatlanúl véltem szőhetni, melyet a nagy világban annyiszor, s a lelki nyugalom leg-

kisebb megzavarása nélkül láttam eljátszani. Ez tehát a büntetése az elégedetlen perczeknek, melyekben magamat — rangom és igényeim alatti sorsra kárhoztatott, légkörétől megfosztott, idegen talajban sínlő áldozatnak hittem? Mégis mily boldog, mert nyugodt voltam akkor a jelen perczhez képest. A véletlen közelembe hozta. A kiholtnak vélt láng újra kigyúlt, s a boldogság vágyától megvesztegetett szív nem birta titkolni őrűlt hajlamát. Egykor föltétlen rabja tudtam volna lenni minden szavának, s kétkedés nélkül nyúlok a kínálkozó boldogság után; most — most — széttörte a varázs bilincseit a meggyalázó ajánlat, hogy házam, férjem, vallásom elhagyásával vásároljam meg — a tőrt, melyet a világ legnemesebb szívébe döfjek.

Indúlatosan kelt fel, a zongora támjáról hangjegy-füzetet vett le s a kandalló tüzébe vetette.

— Így semmisűljön meg minden emléke a múltnak — mondá, szinte vad gyönyörrel nézve a felcsapó lángokat — s ha holnapután és utólszor éljő, hideg hamvat találjon a láng helyett.

Aztán kis arany medaillont vett le kebléről s csekély tartalmát a parázsra szórta, hol ez gyorsan elperzselődött.

— Két halottam haja; — susogá magának — szegény atyámé, de közte az övé is

E perczben a szobalány lámpát hozott be és tett le az asztalra. Mindjárt utána Berg lépett a szobába.

— Lajos, kedves Lajosom! két napja alig láttalak! — mondá a hozzá siető Leóna.

Berg Lajost borzongás futotta át felesége csókjára, s önlegyőzésébe került vissza nem tolni az ölelő karokat.

— Bocsánat Leóna figyelmetlenségemért; — szólt a határozott lélek önuralmával — tegnap nyugalomra volt szükséged, s ma hajnalban Bogyoszlóra kellett bemennem. Amerikából kaptam leveleket, melyek sürgős elintézést kivántak.

— De mily hideg vagy ma Lajos, — mint kezeid, melyek szinte merevek — —

— A szokatlan meleg novemberi napra csipős est következett. Megengeded, hogy a theát ide hozassam? — Csengetett és theát rendelt.

— A te kezeid ellenben forrók Leóna; — folytatá Berg a cseléd távoztával, — arczod ég, beteg vagy?

— Sokáig ültem a kandalló előtt és — fejem is fáj; a thea mindkettőnknek jót fog tenni; — volt a felelet.

Berg a kandalló említésekor a lohadó tűzre nézett s látta az elégetett papirnak a légvonat által megmozgatott pernyéit. — Ah! még levelezésre is volt szükség! — gondolá nehéz szívvel.

A szobalyány bejött a theakészülékkel s Leóna a rendezéshez fogott.

— Ma délután — szólt, egyetmást rakosgatva — látogatóink jöttek Szentgyörgyről; Kálmán,

Kartay és Kisteleki, mintegy reconnaissance végett.

Berg nem birta ajkára hozni a sajnálat kifejezését, hogy nem volt honn, és hallgatott; Leóna pedig elbeszélte, hogy Kálmán az indián naszádot látni óhajtván, mindnyájan kimentek a parkba, Kálmán és Kartay csolnakáztak is, s majd felborúltak a lélekvesztővel. — Berg a parton maradt lélekvesztőre gondolt s neje angyali arczán a színlelt közönyt bámúlá, melylyel a parki jelenetről oly könnyedén bírt emlékezni. Szívében nem láthatta az elfogódást, melyet az élet válságos perczeiben a nők mindig jobban tudnak eltakarni, mint a férfiak.

Pár csésze thea hirtelen kiürítése után Berg felkelt. Irószobájába kell, úgymond, mennie; az Amerikából vett levelek folytán még további halaszthatlan végzendői vannak, melyek talán egész éjét lefoglalják.

— Az sem lehetlen, — tevé hozzá komoly-szelíden nézve nejére — hogy nem sokára személyesen kell útaznom Amerikába....

— Amerikába és nélkülem? — kérdé egyszerre a rémület kifogyó lélekzetével Leóna.

— Egyedűl kell mennem. Jó éjtszakát Leóna! — mondá s gyöngéden megölelve és homlokon csókolva nejét, eltávozott.

— Ő sejt — — ő mindent tud! — rebegé a szerencsétlen nő, midőn férje léptei a mellék ebédlőben is elhangzottak — s két térdére ros-

kadt a karszék előtt, melyben az imént ült. Arczát két kezével elfedve, sokáig maradt e könnytelen, sohajtalan, eszmétlen lelki aléltságban. Egyszerre, egy ösztönszerű benső sugallatra, férjéhez rohanni, lábaihoz borúlni és mindent megvallani akart, — de a zsibbadt tagok és az akaraterő ellen fellázadt idegek megtagadták a szolgálatot, s ő a karszékbe — melyhez fogódzva kelt fel, hanyatlott vissza.

Ezalatt Berg Lajos szobája ajtaját magára zárva, a kandalló tüzére tett néhány hasábot. Aztán az iróasztala fölötti csontra festett miniaturet levette, hosszan nézte, megcsókolta s egy előkeresett tokba rejté. Majd irásait rendezte; egy részét csomókba köté, más részét a kandallóba vetette. Kikészíté útlevelét, úti táskáját a legszükségesebb tárgyakkal, s egy nagy angol plaidet tett reá.

— Nem nagy málhával útazom — mondá keserű humorral — hiszen csak a szomszédba megyek. Két hét múlva az atlanti tenger túlsó partján, s egy hó múlva a texasi síkon vagyok, hol a vén Mumbo örömében jajgatva fogja csókolni visszatért gazdája ruhaszegélyét. Lám, lám, hiszen van még, a ki szeressen.

Szekrényéből két ezerest s egy henger aranyat vett magához. — Nem nagy tőke új élet kezdéséhez — mondogatá ismét — de két kezemmel s csekély igényeimmel elég lesz a texasi magányban, ha csak ezóta meg nem halt az öreg, s

fia nem ver ki majd a prairie tanyáról, melyet eljöttemkor atyjának ajándékoztam. — Ki tudhatja? hálátlan a világ.

Éjféltájban bevégezte úti készülődéseit s csak legfontosabb, legkinosabb teendője volt még hátra. Iróasztalához ült, tárczájából egy időtől sárgúlt lapot vett elő s hosszan elgondolkodva nézett reá. Végre, az olyan ember határozottságával, ki sorsával megküzdött, megalkudott s — habár halálra kelljen is válnia, kibékűlt: tollat fogott s a sárga lapon magánosan álló név fölé néhány sort írt. Többször elolvasta s aztán egy más tiszta lapra e levelet fogalmazta:

Báró Kisteleki Bélának.

185* november 16. Éjfél után.

Ön évek előtt egy — nevének kézvonásait viselő fehér lapot bízott korlátlan rendelkezésemre. Én e név fölé pár percz előtt e sorokat írtam:

«Alúlirott kötelezem magamat, hogy Berg Lajos özvegyét, báró Székhelyi Leónát, özvegysége napjától számított egy év múlva nőűl kérem, s ha kezét megnyerem, életem minden perczének törekvése az ő boldogitása lesz. Ha pedig viseletemmel és tetteimmel arra adnék okot, hogy Leóna egykor a boldogtalanság és megbánás első könnyét elsírja: alúlirott kötelezem magamat, hogy azon órától számított három nap alatt, melyben e kötelezvényem adott jelűl hozzám

bármi úton visszaérkezik — választásomra álló eszközzel véget vetek életemnek.»

E kötelezvény fölött a biró az leend, ki egyszersmind ellenőr és végrehajtó egy személyben. Ha az ön golyója késik, a kitűzött három nap múlva egy más golyó oly bizonyosan fölkeresi önt, mint a hogy életben találandja.

Midőn e sorokat olvassa ön, én már útban vagyok Amerika felé. Ön elég ildomos lesz, e titkot senkinek fel nem fedezni. Fél év alatt halálomról a leghitelesb okiratokat veendi özvegyem, kit a hatóságnál letett végrendeletemben minden vagyonom örökösévé tettem. Ön tehát elég gazdag, szép és angyali jóságú nőt nyerhet — s magára vessen, ha a beregi kioszk előtt tegnap kifejezett érzelmei lehűltével és megczáfolásával — a Leóna szemeiben megjelenő bánatos könny ön halálos itéletét tartalmazandja.

Berg Lajos s. k.

E levelet is többször ismételve olvasta el, aztán kis alakba hajtotta össze, czímezte s a beírt sárga lappal együtt a miniature kép mellé a tokba, ezt pedig oldalzsebébe tette. Azután még sokáig mélyen elgondolkodva ült, — asztalán a két gyertya már-már tövig égett le.

— Két óra; — mondá tompa mély hangon az órára tekintve, — itt az utolsó percz. — Az ablakhoz ment s a csillagos égre kimeredve, számítgatá: — Félnégyre Szentgyörgyön vagyok,

tíz percz alatt fölkeltem Kistelekit, s szó nélkül adom át hármunknak itételetét; félötre, mire a vonat megérkezik, a dombvégi vasútállomáshoz érek, s aztán el — szünet és megállapodás nélkül az új — — számkivetésbe.

Ezzel megfordúlt s a folyosóra nyiló ajtón ki egy melléképületbe ment, lovászát mély állomból rázta fel a parancscsal, hogy a ponyt azonnal nyergelje fel; maga pedig málhájáért ment vissza.

Az úti táskára tett keze erőtlenűl hanyatlott le; perczig mozdúlatlan állt s aztán —

— Még egyszer és utólszor látnom kell őt; álmában, nyugodtan, ártatlanúl! — e rekedtes hangon ejtett szavakkal a mellékajtót csendesen nyitá fel, s lábujjhegyen lopózott végig az ebédlőn és neje szobáján, hol a kandallótűz rég kialudt — a hálószobába, melynek körvonalait az éjjeli mécs pislogása bágyadtan világítá meg. Óvatosan közeledett az ágyhoz, lehajlott föléje — s kínos megdöbbenésében csaknem felkiáltott. Az ágy üres volt s a dagadó vánkosok érintetlenek.

Berg első pillanatban a mellékszobában alvó szobalánytól akart tudakozódni úrnője iránt — de ez feltűnést okozhatna, s azonnal letett szándékáról. Az éji mécs lángján gyertyát gyújtott, s még egyszer megtekinté az ágyat, szemei a szoba minden zugát felkeresték — sehol, senki. Visszafordúlt, magasan feltartott gyertyával a kandallós szobába ment fürkészni — — s itt, a szőnye-

gen elterülve találta Leónát. A meglepett férj gépiesen térdelt le az ájúltnak vélt mellé, s midőn gyertyája világa egészen az arczra esett, látta, hogy ezen csattanásig veres foltok gyúltak ki, a cserepesült ajkak szétválva lihegnek s a kebel gyorsan hullámzik le fel; lehajlott hozzá, s érzé a hangos forró léhlzést, halántékán a kidagadt ér kopogását, kezén a száraz izzó hőséget.

— Leóna! — Leóna! — szólítá, ébresztgeté először halk, majd emeltebb hangon s mindent feledve Berg a lázbeteget, de ez csak rövid másodperczekre nyitá fel nem látva néző szemeit.

Erőteljes karjaival gyöngéden emelte fel ekkor, a hálószobában ágyára tette le, s a csengetyűt rántá meg. A szobalány ijedten dadogta, hogy tíz órakor a kandalló előtt egy karszékben hagyta asszonyát, ki pár szóval feküdni küldé őt; már akkor gyanítá, úgymond, hogy a nagyságos asszonynak baja lehet, mert oly különösen nézett reá, hogy ő szólni sem mert többet és — —

Berg ott hagyta a fecsegőt, kisietett az istállókhoz, a lovászt a felnyergelt ponyn lóhalálban küldé előre Bogyoszlóra a doctort felkölteni s kérni, hogy perczhaladék nélkül jőjjön ki a négylovas szekéren, mely a lovászt nyomban követendi.

IX.

Négy órakor már a beteg ágya mellett ült a doctor s figyelmesen észlelte a kórjeleket.

— A láz rendkivüli mérvben s mondhatni szokatlan gyorsasággal vett erőt az egész szerkezeten; — suttogá Berghez, ki keresztbe font karokkal, sötéten és szótlanúl állt az ágy végénél; — s a makacs roham vágtatását csak azt fejthetné meg, ha pár napi rosszúllét vagy szellemi izgatottság és idegfeszűltség előzte meg e hagymázos bajt.

— Typhus? — kérdé mély hangon s szemöldeit összevonva Berg.

— Ha e perczben még nem nevezhető is annak, félek tőle, hogy azzá fejlődik. E megfoghatatlan korán beállott önkivűlet, az izzó maró hőség — calor mordax — a fölvetett szemek fátyolos téveteg tekintete: mindez typhosus jellemű. — Ön marad?! — tevé hozzá kis szünet után oly kérdésképp, mely az igent már előre feltette.

— Volna-e szivem ily perczben távozhatni? — kérdé viszont Berg.

A doctornak igaza volt, vagyis inkább a nagyon nyilvános kórjelek nem csalhattak: Leónán a veszélyes hagymáz, kevesebb mint huszonnégy óra alatt, óriási gyorsasággal fejlődött ki. Délután már félrebeszélt, s az est beálltával egyre

kalandozott a phantasmagor képekkel tépelődő értelem. Majd mosolygott, az öntudatlanság lélektépő tragikai mosolyával; majd elnedvesűltek a megtört sötétkék szemek csillagai, majd ismét vadúl s útat menekvést keresve tekintettek szerte szét. A csapongó eszmekör minden képet összezavart, mely az utóbbi napok alatt tükröződött lelkében, de a gyakrabban visszatérő jelszavak: Szentgyörgy, franczia követ, Lind Jenny, Baden, Amerika, indián naszád, Béla, égő haj, örök válás — valának, össze nem függő és váltakozó más szavak kiséretében. Néha, egy-egy hosszabb szünet után «Oh Béla! Béla! Béla!» szavakat mondá, hol csendes-epedve, hol szilaj sikoltással s felszökve a vánkosról, melyre aléltan hullott vissza.

Az első alkalommal, midőn a lázbeteg Bélát említé, csak férje és a doctor volt a szobában.

— Van egy öreg ápolónőm Bogyoszlón, ezt ki kell hozatni, — szólt ez utóbbi, merőn nézve Berg szemei közé.

Az öreg ápolónőért azonnal szekér ment a városba, s ezentúl se a kulcsárné, se a szobalány, se más cseléd nem mehetett a beteg szobájába, honnan Berg perczre sem távozott.

Következő reggel a doctor a hagymázt veszélyes fokra fejlettnek jelenté ki. A beteg képzelete most már folyvást Bélával őrjöngött.

— Doctor úr! — szólalt meg egy szünet alatt Berg — hallottam valaha, hogy a hagymáz két-

ségbeesett fokán az ohajtva emlegetett tárgy meglátása jótékony hatással lehet?

— A lehetőséget, mint csodával határost, megengedhetem, a valószínűséget alig; — felelte hitetlen ajkgörbüléssel a doctor.

— Mindenesetre kérem önt, — folytatva kis vártatva Berg — sziveskedjék Szentgyörgyre menni, a betegség jelentése elég ürügye lesz megjelenésének; szóljon Kistelekivel, azt hiszem, feltűnés nélkűl kihozhatja őt. Mindent meg kell kisérlenünk, hogy — —

— Önt a legnagylelkűbb embernek valljam, kit ismerek! — mondá meleg kézszorítással a jó barát s fogatott, hogy Szentgyörgyre menjen.

Berg nyugtalanúl várta visszajöttét. Déltájban jött meg — egyedűl. Kisteleki hímezett hámozott, úgymond, s azt állítá, hogy — ő tudja mért — most nem jöhet, de délután átlovagol.

A délután elmúlt, az est leszállott — Kisteleki nem érkezett meg. Berg minduntalan az ablaknál leste a lovast, s midön sötét volt már, lódobogás után hallgatódzott.

— Ne várja öt tisztelt barátom, nem hiszem, hogy eljőjjön — szólt végre, szinte bosszúsan a kis ember. — Száz kérdést intézett hozzám a typhusról, a szoba romlott legéről, az érintés vagy a beléhlzés veszélyéről — szinte izzadság űlt ki homlokára. Meg vagyok győződve, hogy a ragálytól fél.

Berg bámúlva nézett a beszélőre, mint ki a

hallottak értelmét nem bírja felfogni vagy képtelenségnek tartja.

— Csalódik ön, — szólt egész biztossággal — Kisteleki okvetlen eljövend, itt lesz nem sokára!

A harmadik hosszú kínos éj is lefolyt: Leóna folyvást Bélát emlegette, esengte, sikoltozta s Berg, bár ez mindannyi tőrdöfésként fúrta át szívét, megváltó gyanánt perczről perczre várta belépését. A viradat átszürkült már az ablak homályos üvegén, a köd fehéres gomlyokban hömpölygött a patak mentén — egyszerre vágtató lódobogás hallszott, a mint a lak homlokzata elől a kertudvarra kanyarodott be.

Berg Lajos a tornáczra sietett ki az érkező elé — ép e pillanatban szállt le lováról a szentgyörgyi ostorász, kinek, úgymond, gróf ő méltósága még tegnap este meghagyta, hogy ma korán reggel hírt hozzon a nagyságos asszony mintlétéről.

Berg, szemeinek hitelt adni nem akarva, s még mindig elébbi hitén függve, inkább mintegy önmagához, mint a bámuló whiphez intézte e kérdést: — És báró Kisteleki?

— Ma hajnalban útazott el; Márton az igás czúggal vitte be a dombvégi stáczióra; — felelte a lovász.

Berg öklei görcsösen szorúltak össze, szelíd szemeiben boszús villám czikázott, s a gyűlölet és megvetés felbuzgása irtózatos gúnykaczajba

készült kitérni. Mint a ki a tenger habjai közűl egy nyomorú zátonyra törekszik vergődni, s látja, hogy a felcsapó hullám ezt is elborítá: az utolsó életczél is összeomlott előtte, s ő ennek romjai közt már csak egy alávaló gyáva embernek vérében fetrengő hulláját kereste. E gyakrabban megjelent kép e percztől kezdve állandóvá lett lelkében, a beteg ágya mellett sem távozott előle, sőt a szenvedőnek minden mozzanatára határozottabb színt öltött.

Az orvos közel volt a ponthoz, hogy minden reményről letegyen, s a természet működésétől várt még fordúlatot. A negyedik és ötödik éj is eljött szokatlan árnyaival, melyeket a nem rendes´ helyen álló, s eltakart lámpa rajzol a betegszoba falára; az óra egyhangú ketyegésével, a beszélők suttogásával, a lázbeteg nyögésével s rémes őrjöngéseivel, aztán egy időre ismét a néma csenddel, melybe csak hajnal felé vegyűl az ébredő kűlvilág nesze. A doctor a vendégszobák egyikében későn éjfél után feküdt le; Berg a betegnél virasztá már az ötödik éjet s egyedűl volt fenn, mert az ápolónő bólingatása s később horkolása az álom elnyomó hatalmát tanúsítá.

A halvány beteg, mint egy liliomszál, nyugodtan feküdt ágyában, s a mily szilaj és hánykolódó volt éjfélig, oly csendesen, némán és mozdúlatlan találta az első szürkület. Berg egy ízben legrosszabbat sejtve, hajolt hozzája, s alig hallá a kevésbbé gyors és gyenge léhlzést; homlokát

érinté, ezen a száraz hőség helyett lágyabb meleget érezett; szemei le voltak húnyva, — aludt, először a kórfolyam alatt. Berg visszaült helyére s tekintetét pillanatig sem vette le a kedves arczról. Szinte jól esett a percz eszmétlen érdekébe elmélyednie; a jövőre — bármi történjék — gondolni rettegett. Előtte már csak egy állt: Kistelekit megölni. Aztán reá szakadhat az összes mindenség.

Egyszerre, a beteg fejének halk mozdúlatát a vánkoson vélte észrevenni, gyorsan odahajolt ismét — Leóna sötétkék szemei tiszta értelemmel, s az angyali mosoly gyenge árnyával néztek fel reá. «Köszönöm édes Lajosom!» susogá alig hallhatóan, a szemhéjjak lassan ismét lecsukódtak, s a beteg tovább aludt. Berg őrült, hogy kivűle más éber nem volt a szobában, mert az erős férfi arczán két forró kínos könny gördűlt le — s őt sírni még eddig nem látta senki.

A reggel bejött orvos rövid vizsgálat után örvendő arczczal fordúlt Berghez s mondá, hogy a beteget megmentettnek hiszi.

Pár nap múlva Leóna minden veszélyen túl — s felgyógyúlása csak az idő kérdése volt. A test levert bágyadtságán kivűl emlékező tehetsége annyira meggyengűlt, hogy a hozzá legközelebbieket is csak nehézkesen ismerte meg, s minden iránt közönyösen, semmit sem kivánt, semmit sem nélkülözött. A doctor biztosítá Berget, hogy

pár hét alatt a test üdűltével a szellemi tevékenység is egészen visszatérend.

Berg Lajos azonban ezt nem várta be, s egy novembervégi reggelen elútazott, levélben kérvén fel a doctort és Szentgyörgyiéket, hogy elkerűlhetlen távolléte alatt Leónára gondot viseljenek.

X.

A fönebbi eseményeket követő 185* január utólján egy gyászos végű párbajról s ennek személyeiről, okáról, helyéről és lefolyásáról, Pest utczáin és köreiben különböző versiók keringtek, s az egymással gyakran ellenkező adatok közűl csak az látszott bizonyosnak, hogy a párbajban sebesűltek egyike élethalál közt fekszik az *Angol királyné* egy szobájában. A túlkiváncsiak, kik nem érték be azzal, hogy a kis híd-útcza végén elszórt almot, s a befüggönyözött ablakokat megtekintsék — a fogadó főpinczéréhez vagy magához a fogadó tulajdonosához, Bartl úrhoz, fordúltak, ki azonban párbajról semmit sem akart tudni s csak annyit mondhatott, hogy a ** számú szobában veszélyes beteg fekszik.

A déli órákban rendesen üres casino egy kandallója előtt is ezen érdekes tárgyról folyt a beszéd három — esetleg oda vetődött úr között, kik a részletekről szintén nem birhattak biztos tudomással, mert a közéjök érkező Kartayt, ki

a város minden piquant hírét legelőször s legkörűlményesebben szokta tudni, azonnal kérdésekkel ostromolták, a jelen esetben annál inkább, mert a párbajra okot adott eseményen hallomás szerint ő is jelen volt.

Kartay kissé kérette magát, végre jelezve azt, hogy az ügy kényes természete miatt a jelenvoltak s a párbajsegédek neveit jó lesz tovább nem adni, tőről-végről így adta elő a dolgot:

— Már az is feltünő volt, hogy a tag-ajánló íven nem rég ezt olvastuk: «Berg Lajos urat tagúl ajánlja báró Kisteleki Béla». Berg Lajos, ki mindamellett, hogy neje baronne s általa Szentgyörgyivel távoli sógorságban áll — mint aristocratafaló vagy legalább mágnáskerülő ismeretes s most a casinóba kíván lépni! No de jó, megválasztották, csak az az egy obligat fekete golyó volt ellene. Aztán mit csinál Pesten, mikor felesége, ha nem is betegen már, de üdűlőfélben van otthon, s ő eddig éveken át tapodtat sem távozott mellőle? Mondta ugyan Kistelekinek, hogy Pestre készűl költözni s most szállást keres és rendez. Úgy látszik azonban, hogy szállásrendezésre nem sok időt fordíthatott. mert reggeltől estig és estétől reggelig folyvást Kistelekivel járt, kelt, ebédelt, vacsorált, kártyázott, mint egy új Orestes és Pylades. Feltünő volt továbbá a komoly solid embernek ismert Bergtől, hogy ő a *** fogadó egy zárt szobájában, hol a szerencsejáték, mint hallom, nagyban foly, rendes vendégként jelent meg.

Mondják, hogy jócskán vesztett, de mindig a legszebb conduittel. Kisteleki ellenben egyre nyert — rossz nyelvek állítják, hogy ezért is kapott oly mohón új barátján. No meg talán másért is — de erről jobb hallgatni. Eddig még minden rendén van; most jő az érthetetlen. Tegnapelőtt vagy is inkább éjjel, mert bizony már két óra volt éjfél után — kis écarte folyt itt a casinóban, az utolsó játszószobában. A többi termekben mind eloltották már a lámpákat, mert csak hatan maradtunk még; négyen, kik felváltva játszottak, s én és Sányi Laczi mint nézők. Épen Berg és Kisteleki játszottak együtt — a tétel valami száz forint lehetett; csekélység ahhoz képest, mit hazardon egyetlen kártyafordulással akárhányszor hidegvérűen nyertek és vesztettek. Kisteleki esetleg három osztásban egymás után üti fel és marquirozza a királyt. Harmadizben, alig mondta még el, hogy «marque le roi», midőn Berg merőn tekintve rá, igy szól:

— Úgy tudom, hogy az écarté szabályai szerinta hetedik vagy a tizenegyedik kártya az a-tout, de semmiesetre sem a legalsó, bármily ügyes voltetal legyen is felütve.

Mi mindnyájan elhűltünk s Bergről Kistelekire néztünk, ki első perczre szinte elbámúlt, aztán fokonként vérvörösre gyúlt arczal mondá:

— Meg kell vallani, hogy tréfának ez — szeliden szólva is, a legotrombább sületlenség s ha —.

— Nyiltabban mondjam tehát, — vágott szavába Berg márványnyugalommal — nyiltabban mondjam tehát, hogy ön ép oly gyáva, mint hitvány ember?

Perczny i halotti csend állott be, mi lopva is alig mertünk egymásra nézni. Kisteleki halálsápadtan kelt fel s egyetlen szó nélkül ment a kis mellékszobába, hová a karon fogott Zsarányit magával vitte; Berg az ablakhoz lépett, s egykedvűen kezdett rajta dobolni. Ha villám csap le közénk, nem okozhatott volna nagyobb megdöbbenést, mint az iménti váratlan jelenet.

Zsarányi nem sokára kijött a kis szobából s Berget egy intéssel a billardterembe hívta, melynek egy része a játszószobától nyert gyenge világítást. Csendesen beszéltek. Természetesen, sem magyarázatról, sem fegyvernemről, csak időről és helyről lehetett szó. Berg ezek elintézésére Margitayt kérte fel. A párbajsegédek rögtön végeztek s mind a két ellenfél kivánatára virradat után azonnal mindnyájan a palotai erdőbe kocsiztak ki. Barriéreből, tizenöt lépésnyiről közeledvén, Berg golyója Kisteleki vállát gyengén surolta; ez csaknem ugyanazon másodperczben lőtt, s Berg menten összerogyott. Az odasiető s melléje térdelt orvos elförmedt arcza s felénk tett kézlegyintése azt látszott mondani: «ennek vége van». A golyó a mell fenső részébe, a jobb váll alá furódott. Az első legszükségesebb ápolás után kocsiba emeltük őt — —.

— Ah, ezek tehát szemtanú hiteles adatai? — szólt közbe a figyelmes hallgatók egyike.

— Nyelvem botlott meg — sietett a késő helyreigazítással Kartay — én csak — — de hiszen bizalmas körben szólok s nincs okom titkolódzni. Sőt kötelességem megjegyezni, hogy Kisteleki a hely szinén Berget a hamis játék rágalmának visszavonására szólította fel általunk, fenntartván a párbaj végrehajtását. Berg e felhívásra makacsúl hallgatott — s ekkor lőttek. Az orvos attól tartott, hogy Berget nem hozzuk élve haza; azonban még most — több mint huszonnégy óra lefolyta után is él; a golyó csodás módon nem sérté ugyan tüdejét, de az orvosok nagyon kétesnek mondják helyzetét. Én azonnal távirati sürgönyben jeleztem Szentgyörgyi Kálmánnak, hogy Berg halálos betegen fekszik *Az angol királyné*nál, s ép most hallom Bartltól, hogy Kálmán imént érkezett meg Berg nejével és a bogyoszlói doctorral, ki úgy látszik, csak mint házi barát jött velök.

— És Kisteleki? — kérdék ketten is egyszerre.

— Elutazott; képzelhető mily kellemetlenűl hatottreá az egész mártás, melybe maga sem tudja mint kerűlt.

— De hát azzal a háromszor egymásután felütött királylyal miben van a dolog? — kérdezősködött a kis társaság legkiváncsibb tagja.

— Merő képtelenség, — felelte Kartay — ke-

zemet tenném tűzbe, hogy a játék rendén folyt, s a városban — megfoghatatlan, mint keletkeznek és terjednek ily hírek — a városban mégis azt beszélik már, hogy hamis játék miatt történt az összeszólalkozás. Ez ellen Kisteleki érdekében előre tiltakoznunk kell, mert a roszat örömest hiszik az emberek, s ha általánossá válik a hír, négyünk gentlemani szava sem lesz képes őt a gyalázattól megmenteni.

— S mi oka lehetett volna Bergnek, a Pyladesnek, ily alapnélküli ráfogással insultálni Orestesét?

— Hja! ürügy is lehetett, a mint bizonyosan az is volt, a színlelt nagy barátsággal együtt arra, hogy a gyűlölet valódi okát elpalástolja vele. S e félig sejthető ok nem más, mint — — ép az a pont, melyről s az egész tragédiáról jobb hallgatni. Menjünk ebédelni!

Szóról szóra úgy állt minden, mint ezt a hiteles szemtanú Kartay beszélte meghitt barátainak, kik aztán viszont más barátaikkal közölték a nap legérdekesebb eseményét, s mint a szájról szájra menő hírekkel rendesen történni szokott, a párbaj okának utoljára is többféle «hiteles» változata forgott közbeszédben. A nagy tömeg nem kételkedett, hogy Kisteleki hamisan játszott; míg az előkelő világ egy része Berget mint őrültet kárhoztatta, s a mindig lovagiasnak ismert

Kistelekit a képtelen vád szennye alól kitisztítani iparkodott.

Berg ezalatt az élet legszélső határán mozdulatlan feküdt, abban a szunnyadásszerü zsibbadtságban, mely a szemekre leszállni készülő örök álomnak mintegy előre vetett árnya. Alig tudta hol van, csak azt érzé, hogy nem otthon, de hiszen neki nem is volt már otthona; nem ügyelt a körülötte levő orvosok idegen arczaira, söt midőn egy izben — többnyire hunyott szemeit felvetvén a bogyoszlói doctort meglátta; ez a reá esett közönyös pillantásból azt itélte, hogy őt sem ismeré meg; nem sejté, hogy Leóna tőle alig néhány lépésnyire a harmadik szobában (a közvetlen benyilót a kis doctor foglalta el) szakadó szívvel hallgatja az orvosok jöttét, mentét, műtéteik és suttogásaik neszét; lesi az időnként átjövő jó barát szomorú arczán a reménysugárt s órákon át a feszület előtt térdelve, félig öntudatlan imádja segélyért a Mindenhatót.

Kartay távirati sürgönye Szentgyörgyön érte Leónát, hová az üdülni kezdőt már hetek előtt vitte át rokona Melanie grófné, a Berg távozása által magánossá vált beregi lakból. Midőn Szentgyörgyi kiméletesen közlő véle, hogy férje Pesten megbetegedett: rögtön akart indúlni, s az ellenvetésekre, hogy ily téli időben nem utazhatik, nem szabad utaznia, határozottan kijelenté, hogy ha gátolják — szökve bár és gyalog is — de férjéhez fog menni. A kis doctor esetleg

szintén Szentgyörgyön volt ekkor, s tanácsára, hogy az ellenkezés veszélyesebb lehetne még az alig felüdűltnek idegeire, mint a rövid vaspályai út, határozatba ment, hogy a pár óra múlva érkezendő gyorsvonattal a gróf és a doctor Pestre kísérjék Leónát.

Megérkezvén az *Angol királyné*hoz, oly gyorsan szaladt fel a lépcsőkön a szoba felé, melyben a kapus a beteget feküdni mondá, hogy Szentgyörgyi csak épen az ajtó előtt foghatta el s tartotta vissza a bemeneteltől. Nem sokára a beteg mellett két más szobát készítették el, melyek egyikét a doctor, másikát Leóna foglalta el szobaleányával Eleinte türelmetlenűl panaszkodott, miért nem bocsátják őt férjéhez, kit ápolni első joga és kötelessége; de midőn később nem lehetett többé titkolni előtte a betegség minőségét, okát és azt, hogy az orvosok a sebesűltet a legcsekélyebb felindúlástól is óvják: nem kivánkozott többé hozzá, s némán tördelt kezekkel és könnytelen szemekkel futosott körűl szobájában.

Irtózatos valóvá érett tehát a gyötrő sejtelem, mely gyógyúlása első szaka óta — midőn a visszatérő emlékezés a múltat a jelennel összefűzni kezdte — nehezedett lelkére. «Ő mindent sejt! ő mindent tud!» volt utolsó eszméje a lázroham előtt — «Ő nem bocsát meg! ő ellök magától!» tevé hozzá, midőn eltávozott férjét vagy csak levelét is — napról napra hasztalan várta. Most érezte csak, mennyire szereti azt az

egyenes lelkű, nemes keblű és érette minden áldozatra kész embert, kinek szerelmét, becsülését, minden hajlamát eljátszotta. S kiért s miért játszotta el? Egy regényes ábrándért, melynek még ártatlan hevélye is kínos volt; egy lelkiismeretlen világfiért, ki a fölötte gyákorolt bűvöletet minden áron kizsákmányolni iparkodott, és szentségtelen kezekkel tépte össze a csendes boldogságot, melyet ő a rajongás dőre káprázatában nem méltányolt eléggé . . .

Leóna, ki a tóparti kioszk előtti emlékezetes perczekben megborzadott Kisteleki szavaira, melyek őt szökni s áttérés után férjétől válni készték; Leóna, kiben a jobb érzést felriasztá és diadalra emelte e merész ajánlat, — már a betegségét megelőzött lelki küzdelemben megdöbbenve fordúlt el a kísértőtől; lázálmaiban a varázstól menekűlni nem bírva, irtózat fogta el az őt delejes erővel lebűvölő sátáni alak iránt, s midőn az üdülés előhaladtával emlékei visszatértek: az ábrándos érzelem vonzó vágya helyett gyűlöletet talált szíve mélyén. E gyűlölethez aztán — biztos óvszerűl, hogy az ellenkező végletbe ismét át ne csappanjon — megvetés is járúlt, midőn a doctortól megtudta, hogy lázrohamaiban egyre Kisteleki Béla nevét emlegetvén, férje — ágyánál virasztó férje a bárót a beteghez kérette, de ez a ragálytól félve nem jött el s inkább megszökött Szentgyörgyről.

A Berget rendkivűl becsűlő és szerető kis

doctor nem tagadhatta meg magától azt a — boszúnak is beillő elégtételt, hogy Kisteleki gyáva megfutását el ne mondja Leóna előtt. De ezzel nem növelte már a gyűlöletet, csak a megbánást tette még keserűbbé.

— Ő mindent tud és nemes szíve megtört! — e senkivel sem közölhető rémeszme üldözte nappalát és éjjelét. Melanie kérdéseire, ki férje megfoghatatlan távozásának okát puhatolgatta, szomorú fejrázással és néha azzal felelt, hogy — sokkal jobb lett volna meghalnia.

Midőn aztán Pestre érkezvén, a párbajról s ennek okáról és részleteiről értesült: a férjét ismerő nő biztos tapintata tüstént fölfedezte a gyöngédséget, melylyel Berg a párbajnak egészen idegen okot azért keresett, hogy az ő (Leóna) neve az ügynél említésbe se jőjjön. E párbaj eloszlatta utolsó kételyét is, s a nevét és becsületét kímélő gyöngédségről a még legnagyobb fájdalmában is megbocsátó szívre ismert. Azonban hátra volt még a legnagyobbb büntetés.

Berg párbajsegédei, miután a sebesültet haza szállíták, jónak látták értékesebb ingóságait — óráját, gyűrűit s az oldalzsebében talált tárczát és keskeny kis tokot lepecsételni, s a fogadó tulajdonosánál letenni. Bartl úr viszont e köteget a megérkezett bárónőnek adta át, ki a kétségbeesés első napjaiban nem is ügyelt reá, míg egyszer — a nélkül hogy czélja volna ezt tenni, vagy csak tudná is mit tesz, gépiesen bontá fel a borítékot.

Ennek tartalma közt egy jól ismert tokocska ötlött szemébe. — Ó! sohajtá, — arczképem mégis kedves volt néki, s ettől legalább nem akart megválni! — Kihúzta a tokból az elefántcsontra festett miniaturet, s a képpel két irat hullott ki belőle. Az első pillantás e lapok egyikére, melynek sárgúlt papirosán férje kézvonásai alatt a Kisteleki név állott, lebilincselte figyelmét. Gyorsan s fennakadt léhlzettel olvasta el a néhány sort — s a világot magával keringeni és a padlózatot lábai alatt sűlyedni érezé. Férje saját kézirásával kötelezi Kistelekit, hogy Berg Lajos «özvegyét» nőűl veendi! Eszméi összezavarodtak; nem volt képes magát tájékozni, s az eseményeket összhangzásba hozni. A második irat — a Kistelekihez írt levél azonban világot árasztott a támadó kételyekre s férje önfeláldozásának nagyszerűségét, mintegy mennyei dicsfénynyel körözve, állítá elébe. Mindent, mindent az ő boldogságáért! Könnyei erőszakos özönnel törtek elő, s a fuldokló zokogás — melynek görcsös rohamai közt találta a kis doctor — még ama kis reményt nyújtó hírre is alig csillapúlt, hogy a sebészek műtéte szerencsésen folyt le, s a hátsó bordáig hatolt golyót onnan kivágni sikerűlt.

Az adott remény valóban csekély s csak pillanatnyi volt. A sebláz veszélyes jellemű hagymázba ment át, mely most már a sebbajnál is inkább fenyegette s hetekig a kialvás végpontján tartá

a bágyadtan lihegő életlángot. Berg hetekig feküdt teljes eszméletlenségben, s a rövid időközökben is, midőn szemeit felnyitva, merőn tekintett a környezetre — az orvosok állítása szerint szüneteltek érzékei. Nejét távol tartani nem volt többé ok, s Leóna ezentúl folyvást az ágy előtti karszékben lakott. Meg volt győződve, hogy élete a betegéével összeforrt, s hogy férje halálát nem sok perczczel fogja túlélni. E meggyőződését ki is jelenté — s ki halvány arczát, átszűrődött lényét és a sötétkékből szinte világossá vált szemek túlvilági tekintését látta, alig kételkedett hite teljesűléséről. De a beteg mellől elvonni többé nem lehetett, — ott űlt mozdúlatlan fehér szoborként, szemeit néha órákig nem vette le férje vonásairól, míg végre sajátságos eszmevilágban ez arcz egészen újnak tűnt föl előtte, a legszebbnek, a legnemesebbnek, a legdicsőbbnek, melynek színről színre látása boldoggá teszi őt, imádásszerű eszményi szerelmében.

Igy teltek el órák, napok, hetek. A főváros sürgő forgó népe sokszor ébredt és pihent le; az utczai zaj sokszor csendesűlt el s támadt fel a viradattal; a farsang vígan folyt, a ködös napokat tavasz előhírnöke gyanánt derűlt ég és verőfény váltotta föl; az emberek saját érdekeik után szaladva, vagy újabb eseményekkel foglalkozva, alig-alig beszéltek már a párbajról, s kiket dolguk arra vitt, fel sem is néztek az *Angol királyné* függönyös ablakaira: s e függönyök megett még

mindig ott feküdt a beteg, s a betegnél ott ült a töredelmes nő.

Az orvosok egy reggel azt találták, hogy a betegség kedvező fordulatot vőn, s határozott javulásnak indúl. Az eszmélet visszatért, bár a hosszú pangás után szárnyaszegetten, erőtlenűl, — s Berg a rövid éberlétben, hamar kimerűlve, sokat szunnyadott. Nejének, a bogyoszlói doctor tanácsára, ezentúl csak néha s csak a szunnyadás ideje alatt volt szabad a szobába jönnie.

A javulás percze után egy héttel jelentékenyűl gyarapodott az erő. Egy délután hosszan aludt s az ébredés első mozdúlatára Leónának alig maradt ideje a mellékszobába suhanni. A betegnél csak a kis doctor maradt.

Berg, fejét felemelve, figyelmesen s mintegy keresve tekintett körűl.

— Leóna? — kérdė gyenge hangján a doctortól.

A mellékszobából elfojtott zokogás feltörő szisszenése hallatszott.

— El fog jönni, ha kivánja tisztelt barátom! — felelte a kérdett.

— El fog jönni? hát nincs itt? s nekem úgy rémlett, mintha folyvást körűlöttem volna; — mondá emlékeit szedegetve a beteg.

Leóna minden tilalom és óvás daczára elősiklott rejtekéből, s mintha szellő lebbentette volna oda liliomlevélként, férje ágya előtt két térdre

omolva, csókkal és könnyeivel hinté el ennek finom fehér kezét.

— Leóna! — mondá a férj — megbocsátod-e távozásom —

— Enyém, csak enyém a bocsánatkérés! — vágott szavába indúlatos sirással a nő. A doctor közbe lépett ekkor s Leónát súgva kérvén távozásra, szobájába vezette. Mire visszatért, Berget lehúnyt szemekkel találta. Azt hitte újra elszunynyadt, midőn több perczni szünet után egyszerre megszólalt:

— Kisteleki hol van?

— Tegnap óta útban Olaszország felé, hol mint hallom, Garibaldihoz akar csatlakozni; — felelte a doctor s kis vártatva hozzá tevé: — — Tegnapelőtt is itt volt a mellékszobában és — —

— És — és — — Leóna? — kérdé bámuló élénkséggel a beteg.

— Elútasítá őt, a gyűlölet és megvetés leghidegebb, legsemmisítőbb szavaival — —

— Oh tehát nem álmodám, s való volt e látványkép előttem felvonúlt jelenet? — szólt inkább önmagához intézve e kérdést, míg arczain az első gyönge pír mutatkozott.

E naptól kezdve látható gyorsan haladt az üdűlés. Leóna ezentúl folyvást férje mellett űlt, csevegett, ápolta őt, — s kézt kézben tartva, fiatal szerelmes párként mélyedtek el egymás mosolygó nézésébe. Berg azt hitte — s e hit üdítőbb volt

minden földi orvosságnál — hogy Leóna szemeinek teljes báját s szerelemteljes kifejezését csak most kezdi ismerni.

Több napja járt fenn már a lábadozó, midőn Leóna egyszer reá borúlva — esdőleg sohajtá:

— Oh az a seb, az az irtózatos seb — —

— Behegedt, kedvesem! — mondá, átölelve őt férje.

— A seb, melyet nemes lelkeden — — akarta folytatni Leóna, arczát még mindig Berg keblére rejtve.

— Az begyógyúlt, nyom nélkűl, örökre s helyén új boldogságunk virúló rügye fakad!

VI. sorozat 101—120. szám.

101—103 *Sand György.* Leoni Leó. Beszély.
104—105 *Michelet Gy.* Lengyel- és Oroszország.
106 *Flegler Sánd.* Kölcsey F.
107—109 *Gvadányi J.* Egy falusi nótáriusnak budai utazása.
110—111 *Plouvier Ed.* Beszélyek.
112—113 *Feuillet O.* Trécoeur Jul.
114—115 *Kazinczy Fer.* Magyarországi utak.
116—118 *Tolstoj L. N.* gr. Családi boldogság.
119—120 *Kisfaludy K.* Tihamér.

VII. sorozat 121—140. szám.

121—124 *Flegler Sándor.* Szalay L. és munkái.
125—127 *Szigligeti E.* Magyar szinészek életrajza.
128—129 *Vasiliadis Sz. N.* Galatea. Dráma.
130—131 *Dayka Gáb.* Költeményei.
132—134 *Kazinczy F.* Bácsmegyeinek gyötrelmei.
135—137 *Gogol M.* Bulyba Tárász.
138—140 *Kisfaludy Károly.* Irene.

VIII. sorozat 141—160. szám.

141 *Zsilinszky Mih.* Kupeczky János.
142—144 *Körner T.* Zrinyi. Ford. Szemere P.
Körner Zrínyijéről. Birálat, irta Kölcsey Fer.
145—146 *Csokonai Vitéz M.* Ódák. Két könyvben.
147—149 *Andersen.* Regék és mesék. Ford. Milesz B.
150—153 *Kisfaludy K.* vig beszélyei.
154—157 *Ouida.* Egy pár kis faczipő.
158—160 *Theurlet.* A Buzavirágék háza.

IX. sorozat 161—180. szám.

161 *Schiller.* Mózes küldet.
162—164 *Taine H.* Az eszmény a művészetben.
165—168 *Lessing.* Bölcs Náthán
169—171 *Beulé.* Augustus családja és kora.
172—173 *Lindau Pál.* Molière, ford. Bánfi Zs.
174—176 *Feuillet Octáv.* Egy nő naplója. Regény.
177—178 *Macaulay.* Barère Bertrand.
179—180 *Moliere.* A bot-csinálta doktor. Vigjáték

X. sorozat. 181—200. szám.

181 *Louis-Lande L.* Camaron.
182—183 *Bodenstedt F.* Shakespeare élete és művei.
184—186 *Merimée P.* Colomba.
187—190 *Berzsenyi Dániel* versei.
191—192 *Kisfaludy K.* Csalódások.
193—194 *Arago és Vermond.* Az ördög naplója. Vigjáték.
195—196 *D'Haussonville.* Sand Gy.
197—200 *Teleki L.* gr. Kegyencz.

XI. sorozat 201—220. szám.

201 *Heyse Pál.* A grófi kastélyban. Beszély.
202—203 *Musset Alfréd.* Ne fogadj fel soha semmit. Vigját.
204—206 *Uchard Mario.* Jean csillaga. Beszély.
207—209 *Bulwer Edvard.* A jövő nemzedéke. Regény.
210—213 *Karr Alfonz.* A normandiai Penelope. Regény.
214—215 *Pulszky Ferencz.* Eszmék Magyarország történetephilosophiájához.
216 *Macaulay T. B.* A pápaság. Angolból ford. B. P.
217—220 *Meszáros Ignácz.* Kártigám. Regény. 5. kiadás